

Stora Smedstorp

en gammal by i Holaveden

I Stora Smedstorp finns tre gårdar. Några gårdsnamn finns inte. Samtliga tre gårdar är bebodda. Här bor människor året runt.

Allmänt om Stora Smedstorp

Stora Smedstorp består av $\frac{1}{2}$ mantal och har en areal av 82 hektar. Stora Smedstorp var liksom övriga byar i bygden först en ensam gård. Under 1700-talet blev här flera gårdar. 1774 års mantalslängd uppger tre gårdar, en på $\frac{1}{4}$ mantal och två på vardera $\frac{1}{8}$. Vid storskiftet 1807 bestod denna fördelning på tre ägare. År 1820 hade det blivit fyra gårdar på vardera $\frac{1}{8}$ mantal, från helt mantal räknat. Vid laga skiftet 1907 var det åter tre gårdar, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{24}$ och $\frac{1}{24}$ mantal.

Stora Smedstorp gränsar i norr till Glasfall, i öster till Svinåsen, i söder till Gåsabol och Gyllinge och i väster till Öjan och Munkeryd.

Ursprungligen avsåg beteckningen ett mantal eller ett hemman så mycket mark att det kunde försörja en familj och dessutom betala en viss skatt. Andra byar i bygden av samma storlek som Stora Smedstorp var Öjan, Larkarp och Stavreberg.

Byarna Glasfall, Svinåsen, Havrekullen, Södra Bråten m fl byar öster om Stora Smedstorp är mindre men de flesta byarna västerut, närmare Vättern, är större.

Den äldsta uppgiften jag har om Stora Smedstorp är från 1571 då Sverige första gången köpte Älvsborgs fästning. Det resulterade i en skattelängd. Alla bönder skulle betala en tiondedel av vad de ägde. I Stora Smedstorp fanns då en änka som redovisade, i silver ingenting, koppar $\frac{1}{2}$ lispund, inga oxar eller stutar, men hon hade en ko, två får och två svin.

År 1620 hade Sven i Stora Smedstorp 1 häst, 1 föl, 2 kor, 2 stutar, 5 får, 1 svin samt åker till 2 tunnor utsäde. Där fanns också en inhyst man som hette Håkan och han hade 1 ko och 1 svin.

Stora Smedstorp blev skatteköpt 1762.

Redan för 400 år sedan hade det nedlagts mycket odlingsarbete, med enkla redskap vid gården. Då fanns endast en gård och en bondefamilj. Som jämförelse till 1620 års angivna 2 tunnland kan nämnas en uppgift från 1940 då byns åker omfattade 21 tunnland.

Skiftesförrättningar

Två skiften har genomförts i byn, nämligen storskiftet år 1807 och laga skiftet 1907. Vid storskiftet var husen fortfarande väl samlade på en gemensam hustomt, som då vidgades och klövs i två delar. Den var belägen norr om den plats där vägen delades i byn, en väg mot Svinåsen och en väg mot Gåsabol. På storskifteskartan har inga torp inritats. Vid storskiftet ägde Nils Jönsson $\frac{1}{4}$ och Jonas Nilsson och Katharina Göransdotter var sin åttondel.

På kartan från 1907 är två torp inritade längst i söder, vid vägen mot Gyllinge. Då hade den gemensamma hustomten övergivits och varje gård hade sin tomt, utflyttad från den gamla gårdstomten. Den gemensamma hustomten torde ha övergivits efter 1885. På generalstabskartan från detta år ligger de tre gårdarna med sina hus fortfarande tätt samlade.

Någon geometrisk avmätning från år 1639 för Stora Smedstorp har inte kunnat anträffas. Den äldsta kartan är 1807 års storskifteskarta. Vi kan därför inte få någon bild av 1600-talets åkrar, men vi kan anta att de låg samlade relativt nära hustomten.

Torp och torpare

Även om några torp inte upptagits på storskifteskartan har vi dock uppgifter om att människor bott på byns ägor redan från slutet av 1600-talet och framåt. I storskifteshandlingarna nämns Hybblalyckan, ett gammalt ord som hade något med husplats att göra, ett skjul eller liknande. Hybblalyckan var belägen längst österut, i sydost närmare bestämt, något norr om vägen mot Gåsabol.

Flera soldater har under senare tider byggt torp på byns marker, men inte i Hybblalyckan. Särskilt gäller detta soldater från Gyllinge soldattorp som efter sin soldattid odlat ny mark på Stora Smedstorps marker. Det var Flinkatorpet på östra sidan om vägen mellan Gyllinge och Gåsabol samt Ärliatorpet snett emot på andra sidan om vägen, den västra sidan.

Andra soldater som spelat en viss roll i byns historia är soldaterna från Porsarp. Stora Smedstorp, Lakarp och Porsarp bildade nämligen en gemensam rote för att hålla en indelt soldat. Flera av dem har efter pensioneringen varit bönder eller torpare i Stora Smedstorp, soldaterna Porslin och Styf för att nämna ett par namn.

Vägar och stigar

Vägen genom Stora Smedstorp kom förr från Munkeryd, från skolhuset i Munkeryd och sedan genom skogen och anslöt sedan till stigen mellan Glasfall och Stora Smedstorp. Från Stora Smedstorp ledde vägen sedan vidare till Gåsabol. Vägen mot Öjan tillkom inte förrän på 1930- eller 1940-talet. I gamla tider använde man dock stigar. Till Gyllinge gick ett par stigar och även till Glasfall.

Släktgård?

Dagens människor i byn är troligen inga ättlingar till de människor som ursprungligen fanns i byn. Vi kan skönja en lång släktkedja, från Lars Hemmingsson i början av 1700-talet och fram till Anders Magnus Johanssons hustru Maja Lisa Nilsson i byn vid mitten av 1800-talet.

Därefter finns inga medlemmar av denna släkt kvar. Om Lars Hemmingsson kan nämnas att han blev 100 år gammal. I Gyllinge hade han en ännu äldre man att prata gamla minnen med, nämligen Nils Hansson som blev 103 år gammal.

Även om Stora Smedstorp är en av de mindre byarna i Stavabygden kan ändå konstateras att här bott ganska många människor. I mitten av 1800-

talet bodde i byn omkring 40 människor.

Ur domböckerna

I domboken kan man hitta intressanta skildringar om livet i gångna tider i Stora Smedstorp. Jag har skrivit in notiserna från domboken i denna berättelse i anslutning till de personer som de berör.

Emigrationen till Amerika

Några personer från byn har emigrerat till Amerika.

Intressanta människoöden i Smedstorp

Även här i Stora Smedstorp är det konkurrens om denna beteckning. Själv skulle jag vilja nämna Karl August Israelsson. Han föddes i Västra Tollstad 1829. Han kom till Smedstorp från Rök 1851. I Rök hade han också träffat Kristina Johansdotter, Johan Ärligs dotter. De gifte sig 1855 och fick tre barn. Två av dessa dog i unga år. 1860 dog också Kristina.

Israelsson inledde då ett förhållande med hustruns yngre syster, Anna Charlotta Johansdotter. De fick flera barn. De levde som sambo, långt innan detta begrepp var uppfunnet. De gifte sig 1877.

Prästen tyckte inte om deras samboförhållande och kallade det för *uppenbart obotfärdigt leverne*. Israelsson tillsades att avhålla sig från nattvarden. Anna Charlotta var inte heller i prästens smak. Hon beskrevs som *elak och får inte gå till nattvarden*.

Jonas Samuelsson var också en intressant person. Hans levnadsöde är värt att begrunda, liksom också Anders Magnus Johanson.

Läs mera om dessa personer längre fram i denna berättelse.

Människorna i Stora Smedstorp 1613-1692

1600-talets uppgifter är magra och grundas till större delen på uppgifter ur mantalslängder, jordeböcker mm. De upptar som regel endast förnamn på husfadern. Övriga familjemedlemmar omnämns oftast inte. Domböckerna har då fått bidra med ett och annat.

Vi börjar med en tabell för att visa de äldsta uppgifterna som vi har om Stora Smedstorps människor.

År	Namn mm	Källa
1571	Änkan (0,5 lispund koppar, en ko, två får och två svin)	Älvsb
1613	Håkan (Sven)	”-
1620	Sven (en häst, ett föl, två kor, två stutar, fem får, ett svin, två tunnor utsäde)	BU
	Där fanns då också Håkan, en inhyst man med en ko och ett svin.	
1621	Sven och Håkan	BU
1630	<i>Tjuven Håkan i Smedstorp brodern Olof i Gyllinge</i> , se domboken	
1637	Nils, räntan 4-30-08	BU
1637	Nils, <i>Driftakarl Sven håller till i Smestorp, har sin broder i Bonde Orlunda, som är sadelmakare</i>	RU

1638 Nils samt Jon Håkansson (under 15 år)som var ofärdig	UM
1640 Lasse	J
1640 Nils i Smedstorp är edgångsman, se domboken	
1641 Nils med hustru	M
1643 Nils med hustru	M
1645 Nils med hustru	M
1645 Nils, röntan 4-30-08	J
1647 Nils med hustru	M
1648 Nils Jönsson	RU
1651 Peder	M
1652 Per	J
1655 Per med hustru Ingeborg	JW
1658 Per med hustru Ingeborg	JW
1659 Per med hustru Ingrid, Nils med hustru Ingeborg	M
1659 Vem som lägrat Ragnill i Smedstorp, se domboken	
1659 Nils Månsön såg rittaren i boden hos Ragnill, se domboken	
1661 Per i Smedstorp vittnar i en tvist om spannmål, se domboken	
1661 Nils tvistar med Nils i Haddåsen om ett får och en ko, se domboken	
1661 Nils Pedersson för Per Hansson från Bro, se domboken,	
1662 Nils i Haddåsen bötar för okvädinsord, se domboken	
1662 Sattes vite mellan Nils i Haddåsen och Nils i Smedstorp, se domboken	
1662 Peders hustru i Smedstorp utsatt för okvädinsord, se domboken	
1662 Hans och Per i Gyllinge tvistar med Per i Smedstorp, se domboken	
1663 dog Pers son i Smestorp	Kyrk
1665 Nils i Haddåsen var skyldig Nils för en oxlega, se domboken	
1666 Sattes vite mellan Nils i Haddåsen o Nils i Smedstorp, se domboken	
1666 Per i Smestorp	
1673 Per och Nils (?)	RU
1675 Måns, röntan 4-30-08,	J
1679 Måns Pedersson i lönskaläge i Porsarp, se domboken,	
1681 Skomakaren Måns i Smedstorp anklagad för lönskaläge, se domboken	
1681 Per och hustrun	M
1682 Per och hustrun, son Måns	M
1684 Lasse	Mil
1685 Per Jönsson	J
1685 Måns i Smedstorp åberopad som vittne, se domboken	
1687 H Ingrid, sönerna Sven och Måns	M
1688 H Ingrid, sönerna Sven och Måns	M
1689 Sven, brodern Måns, piga Kerstin	M
1690 Sven, brodern Måns	M
1691 Sven med hustru, piga Karin	M
1691 Måns Persson i Smedstorp i mål som gällde trolldom, se domboken	
1692 Sven Persson i Smedstorp, äreröriga skällsord, se domboken	
1692 Svens piga Elin för ung för att mantalsskrivas, se domboken	
1693 Måns Persson anklagar Per i Gräsberg för skällsord, se domboken	
1693 Sven Persson i Smedstorp, vittne i Gyllinge, se domboken	
1693 Sven och hustrun,	M
1694 Måns Persson är edgångsman för Per i Narbäck, se domboken	
1694 Sven och hustrun	M
1694 Sven och Ingrid i Stora Smedstorp fick en son Per	Kyrk

1695 Sven Persson i Smedstorp bötar för skuld till soldaten, se domboken.
1696 Sven Persson hotad när han sköter sitt ämbete, se domboken
1696 Sven Persson kontrollerar gudstjänstbesöken, se domboken
1699 Måns och Karin i Stora Smedstorp fick en dotter Ingrid Kyrk

Förklaringar

BU = boskaps- och utsädeslängd,
J = jordebok
JW = jordebok för Wisingsborg
Mil = militära källor,

Dom = domböckerna,
K = kyrkoböckerna
M = mantalslängd
Älvsb. = Älvsborgs lösen 1613

Detta var de äldsta uppgifterna från Stora Smedstorp i tabellform. Jag vill här nedan försöka kommentera vissa av anteckningarna i tabellen.

År 1571 bodde en änka här och henne eller hennes man vet vi inte namnet på. Efter henne kom Håkan och Sven.

Den 19 juni 1630 hölls ting i Heda. Det var häradets vanliga tingsplats på den tiden. Då fördes stortjuven Håkan i Smedstorp och hans broder Olof i Gyllinge inför rätta efter att de stulit från Knuts änka Ingeborg i Grälebo i Gränna socken. De hade stulit *en ny kåpa, en klädeströja ett täcke, två huvudkläden, ett kåpaspänne samt två ostar, smör, fläsk och skinka*. Det stulna värderades till 23½ daler.

Samtidigt rannsakades en annan tjuv, Johan Hansson Glasmästare, en ung dräng född i Gränna socken. Han hade stulit fem glasfönster från Alvastra konungshus. Efter 6 kapitlet i TiuvaBalken *kunde rätten icke värja deras liv*. De dömdes till döden, men domen skulle underställas *alles vår nådigste konung och herre eller den Höglofliga Konungsliga Hofrätt*. Ingen av dem var förut känd för tjuveri. Ingen av dem hade något att böta med, och *ingen beder för tiufven*.

Detta är hämtat direkt ur domboken. Det är tungt allvar som ligger bakom varje ord.

Här står bara Smedstorp, inte Stora eller Lilla Smedstorp. Vi kan utgå från att det ändå var Stora Smedstorp. Där fanns en Håkan vid denna tid. Hur gick det sedan för Håkan och Olof?

Håkan i Smedstorp är inte omnämnd efter detta årtal. Brodern Olof kan vi däremot följa längre fram.

Håkan fanns i Stora Smedstorp under åren 1613-1630. Efter honom kom Nils Jönsson till byn. Han var kvar här som bonde fram till 1648.

Den 31 januari 1640 inställde sig för tinget Lasse i Sunnesjö för att med följande män fria sig från beskyllning om *hor med den ogifta konan Karin Svensdotter*. Dessa män var Arvid i Gumby, Anund i Sistarp, Oluf i Visjö, Måns i Sistarp, Anders i Dalen, Bengt i Ingabo, Lasse i Mark, Nils i Smedstorp, Ambjörn i Fagerhult, Anders Håkansson i Åby, Daniel i Visjö, Gustaf i Lund. Där var ännu flera som ville fria honom.

Lasse i Sunnesjö blev således friad från detta brott. Nils i Smedstorp var en av dem som friade honom. Han är förmodligen identisk med den Nils Jönsson som fanns här vid denna tid. Nils var gift men hustrun nämns inte vid namn.

Vid hösttinget 1640 fördes en knektänka, Karin i Smedstorp, inför rätten. Hon var *besoven* av en ogift dräng, Nils Bränd, vilken därefter färsvunnit. Därför uppsköts denna sak till hans återkomst. Denna Karin bodde kanske i Lilla Smedstorp. Hon hade varit gift med en bror till Jon i Munkeryd.

Vid hösttinget i Heda den 22 oktober 1641 kom Kerstin Svendsdotter inför rätten. Hon bodde i en stuga på Sutarps ägor i Adelövs socken. Hon anklagade Kerstin Torsdotter i Smedstorp och Arvid Jönsson, Kerstin Torsdotters tjänstedräng, *för att de uppbränt hennes man Jöns Jönsson, och alla husen på hennes torp samt boskapen som var där inne.*

Kerstin och Arvid nekade, *även om de flitigt och allvarsamt förmanades och hördes.* Därefter framkallades följande vittnen: Sven Jonsson i Lilla Smedstorp, han var Kerstin Torsdotters son, Håkan Persson i Vantekullen, Per Jonsson i Morlega och Per Bengtsson i Öja. Alla avlade ed på bok och berättade:

Sven Jonsson sade gråtande. *Gud bättre mig att jag skall vittna mot min moder uti en sådan grov sak, men när jag tänker på detta får jag ingen ro, varken natt eller dag. Om nätterna kan jag inte sova, men när jag tänker mig till att uppenbara det, så blir jag lugn igen. Sven berättade att gubbens hustru Kerstin i Backastugan var bortgången två eller tre mil till sin släkt och gubben var ensam hemma. Han var en kröpling och han kunde väl själv inte hjälpa sig ut ur stugan.*

Då började Svens moder, hustru Kerstin i Smedstorp tala med sin dräng Anders att han skulle gå och tända eld på torpet där Arvids fader var inne. I förstone dristade sig inte Arvid till att vara gärningsman. Omsider lovade Kerstin att giva Arvid en ko för omaket.

När hon ville giva honom två fick Arvid mod, och gav sig i väg. Han var borta vid pass två timmar. När Anders kom hem frågade hans matmoder om han hade utfört uppdraget. Han svarade, Ja det brann så bra, efter det blåste, elden brann i nävern oppå taket och de flög i vädret så att det sade firr, firr, firr efter.

Så var Svens vittnesbörd om denna sak. Frågades Sven varför han icke förhindrat denna gärning. Sven svarade att han låg så illa sjuk den tiden. Han kunde inte tala och förmådde inte gå ut, med mindre de skulle leda honom. Detta intygades av grannarna.

Så framkallades Håkan i Vantekullen, Per i Morlega och Per i Öja och de visste inte annat än det de såg elden. När de var på sina gårdar och när de kom till torpet, då var allt avbränt, både husen, gubben och boskapen. De tog reda på den döda gubbens kropp. Där under kroppen fanns också en kniv, som förut inte hade varit där i husen. Den som satte elden på husen hade först stuckit kniven i gubben.

Detta blev så här i korthet rannsakat. Eftersom saken inte hör hit till detta tingstället remitterades den till sitt rätta forum.

Detta mål rörde sig om mord, en allvarlig sak. Möjligen bodde Kerstin Torsdotter i Lilla Smedstorp. Målet skulle tas upp i Norra Vedbo häradsrätt och vad jag hittills sett avkunnades där inga domar mot de förmenta mördarna.

Vid sommartinget den 8 juni 1643 hade Torkel Månsson i Lakarp instämt Nils Håkansson Brånd för att en natt ha stulit ett par spannar eller byttor i Lakarp. Torkel åberopade flera vittnen. Han hävdade att han sett spannar hos Nilses fästnö Brita i Svartemålen i Adelöv. Joen i Munkeryd anklagade också Nils för att ha lägrat hans broders änka, Karin i Smedstorp. Eftersom det om henne kan bevisas att hon är *lika ärlig och känd som mö*, blev denne Nils dömd för *mökränkning till 40 daler. Nils är en lösdrivare uppger domboken*. Vid tinget berättade flera vittnen, Per i Stava och Per i Öjan om vad de sett. Per i Öjan berättade att Nils bett honom följa med till Lakarp och stjäla getter.

Hur det gick i målet om spannarerna är okänt. Torkel i Lakarp fick själv skaffa vittnen för att driva sitt mål vidare. Möjligen gav han upp.

Unga drängen Jöns i Bollkälle hade blivit beskylld för att vara fader åt det barn som Ragnhild i Vantekullen var havande med. Jöns nekade och vid tinget i Gränna den 6 mars 1654 avlades värjomålsed av Jon i Hulutorp, Per i Folkarp, Lars i Björstorp, Måns i Rödjarp och Måns i Smedstorp. Därmed friades Jöns.

Under åren 1651 till 1661 fanns en bonde i byn som hette Per. Hans hustru hette Ingeborg. Han skymtar i domböckerna något lite men vi vet inte så mycket om honom. Under hans tid fanns i byn en kvinna som hette Rangel eller kanske skulle det vara Ragnhild med nutida stavning. Hon hade ett lite tvivelaktigt rykte. Dels hade hon oäkta barn och dels var hon angiven för stölder. Hon bodde bara någon kort tid i byn, kanske bara år 1659. Troligen var det samma Ragnhild som tidigare bott i Vantekullen.

Någon hade åter lägrat Ragnhild i Smedstorp, men vem? Vid sommartinget i Gränna den 13 juni 1659 rannsakades om detta. Ragnhild tillfrågades nu som ofta förr, vem som lägrat henne. Hon berättade att det var en ryttare från Uppland som lägrat henne. Nils Månsson i Smedstorp berättade att han såg ryttaren i boden hos henne. Hon har varit så länge *utom Guds församling* och kyrkoherden i Ödeshögs socken begärde att hon skulle tas åter till Guds församling och få ta del av dess friheter igen.

År 1659 finns i Stora Smedstorp utöver Per och Ingeborg också Nils med hustru Ingrid, eller Ingeborg. Möjligen hette han Nils Pedersson.

År 1661 tvistade Nils i Smedstorp med Nils i Haddåsen om ett får och en ko, som han köpt av Nils i Haddåsen. Efter köpet hade Nils i Haddåsen fått låna, eller hyra, djuren under ett års tid. Nils i Haddåsen hade tydligen därefter inte velat släppa ifrån sig djuren. Han ville också att köpet skulle gå tillbaka. Rätten ålade Nils i Haddåsen att släppa djuren till Nils i Smedstorp.

År 1661 är Nils Pedersson i Haddåsen fullmäktig vid tinget för Per Hansson i Bro. I detta mål skymtar att Lars Svensson i Brötjemark år 1647 hade *tagit några saker för Per Hansson*.

Affären mellan Nils i Smedstorp och Nils i Haddåsen blev tydligen inte riktigt bra. Det blev osämja och det blev skällsord. Nils i Haddåsen blev instämnd till tinget för att han hade kallat Nils hustru i Smedstorp för *tjuver-*

kia. Han ville vid tinget rätta sina ord men dömdes till tre daler i böter. Det blev ändå ingen riktig fred mellan dessa båda familjer.

Rätten beslutade 1662 att sätta vite mellan dem och deras folk, att *vem av dem som först bryter sämjan skulle böta 40 daler silvermynt*.

Okvädinsord ledde till flera tingssaker detta år 1662. Hans Nilssons hustru i Gyllinge, Kerstin, hade till Olof i Brodderyd, Mattias i Stavreberg och Per i Smedstorp kallat dem *okvädinsord och bödlar*. Hans i Gyllinge tillstod sin hustrus otidiga tal och dömdes till nio daler i böter.

Samma år hade Hans i Gyllinge instämt Per i Smedstorp och hävdade att en rödja som Per nu brukade hade av ålder hört till Gyllinge. Han ville inför tinget bevisa detta med hjälp av Anders i Sölvarp. Detta byanamn är jag osäker på. Var låg Sölvarp? Detta mål blev uppskjutet till nästa ting. Förmodligen blev parterna förlikta under tiden.

Vid hösttinget i Gränna 1657 klagade Lars i Bråten och Nils i Smedstorp över att Per i Folkarp i Adelövs socken hade huggit en fälla på deras mark i Ödeshögs socken. Per svarade härpå att han kan inte veta om han kommit ett stycke över sockengränsen.

Lars och Nils återopade Bengt i Havrekullen, som efter avlagd ed berättade att *sockenskillnaden går i Narbäcken, Tykaberg, Blåhall, Rösten, Seglarö och Bråtaro. Samma fälla är nordan Rösten in på Ödesjö sockens ägor. Håkan i Vantekulla har samma åsikt. Nils i Bråten uppger att för åtta år sedan höll bägge socknarna en grannasyn på samma skillnad, då landet samma rågång hade*. Denne Nils i Smedstorp kanske kan gälla Lilla Smedstorp?

Nils i Haddåsen pålades vid sommartinget i Gränna den 2 juni 1665 att betala två daler kopparmynt till Nils i Smedstorp som han var skyldig honom för en oxlega. Samtidigt förnyades vitet mellan Nils i Haddåsen och Nils i Smedstorp.

Vid vintertinget den 3-4 mars 1673 i Gränna påstod Per i Tällekullen att Måns Månsson i Smedstorp för 12 år sedan vid Heda ting *pliktat för ärerö-rigsböter*. Måns förnekade detta och Per ålades att till nästa ting bevisa sina påståenden. Jag har inte funnit någon fortsättning av målet. Vi kan anta att de förliktes.

Vid tinget i Gränna den 24 mars 1679 angavs den ogifte skomakaren Måns Pedersson i Smedstorp och den ogifte drängen Gustaf i Porsarp för att de *haft lönskaläge med löskekonan* Ingeborg Mårtensdotter i Porsarp. Varken Måns eller Gustaf var närvarande vid tinget och därför uppsköts målet. Målet uppkom igen den 27 maj samma år.

Ingeborg Mårtensdotter, från Aleryd i Stora Åby socken, påstod att den ogifte skomakaren Måns Pedersson från Smedstorp hade gjort henne med barn. Det hade skett i Porsarp 14 dagar före midsommaren 1678 och att hon hade sedan fött barnet i mars 1679, 14 dagar före vårfrudagen. Måns nekade till detta men Ingeborg vidhöll sina påståenden.

Länsmannen Peder i Bankaby och ryttaren Anders Björnsson i Sväm uppgav att *denna lättfärdiga löskekonan* för dem bekant att Måns först haft lägerskap med henne och därefter också drängen Gustaf Jonsson i Porsarp 14 dagar därefter. Gustaf nekade helt till detta. Målet var uppe vid fyra ting.

Måns Pedersson medgav att han under fyra nätter legat i Porsarp men inte i samma stuva som konan. Konan tillstod att hon för sex år sedan för Lysings härads tingstuvudörr i Heda blivit hudstruken efter att hon då dömts för enfalt hor med gifta mannen Peder Guldring.

Karin Hindriksdotter i Klöverdala var hos Ingeborg när hon födde barnet. Hon betygade att Ingeborg i sin svåraste plåga bekände att skomakaren Måns i Smedstorp var rätta barnafadern. Men att hon även en gång haft otuktigt umgänge med Gustaf Jonsson i Porsarp.

Måns gavs av nämnden rätt att med edgång fria sig från anklagelserna men han sade sig inte kunna åstadkomma denna edgång. Nämnden dömde honom då för otuktigt umgänge med *denna löskekona* till 12 öres böter.

Vid vintertinget i Heda den 20 januari 1682 var skomakaren Måns Pedersson i Smedstorp åter anklagad, nu för att han belägrat en änka, Kerstin Nilsdotter i Boeryd. Han erkände att det skett i Frebol. Rätten dömde honom till tredubbel bot, 80 runstycken silvermynt och hon för sig till 20. Båda skulle undergå kyrkoplikt och efter att barnet nu så lång tid levat skall han betala boten för henne samt för barnets uppfostran *och hennes ära*.

Vid vintertinget i Åby den 19 februari 1685 krävde ryttaren Jöns i Smedstorp av Jöns i Amundeby 26 daler kopparmynt rörande betalning för en kappa som han sålt till honom. Rätten dömde Jöns i Amundeby att betala kappan. Detta gällde möjligen Lilla Smedstorp.

Vid hösttinget den 16 september 1685 klagade Per i Vantekullen och hans hustru Karin på att Anders i Gumby kallat honom en *falsker skälm och hund*. Anders sade sig icke minnas detta, men om det så hänt hade det skett bara en gång och han ber att få rätta det. Orsaken var att Per ”undanstött” dem gården och han en söndag lupit dit för att höra om Anders ville upplåta till honom ½ hemman. Då kallade Anders hustru honom *en falsker skälm och en falsker hund* med flera otidigheter på bägge sidor.

Detta skedde en söndag. Bengt i Svinåsen och Måns i Smedstorp intygade detta, både muntligen och genom attest av den 11 maj.

Rätten beslutade att eftersom Per i Vantekullen *icke sparat sabbaten utan på en söndag ridit till Gumby och således orsakat trätan och Guds namns förtörnelse*, fördenskull sakfälls han att plikta till Ödeshögs kyrka en kanna vin eller tre daler kopparmynt, och Anderses hustru för okvädinsord tre daler silvermynt efter 43 Cap. Tingsmålalbalken.

Vid sommartinget i Åby den 19 maj 1691 förekom ett mål som gällde häxeri och trolldom. Det var länsmannen Harald Arvidsson som för rätten framförde hustru Brita Olofsdotter, som också kallades ”Nippertippa” från Haddåsen i Ödeshögs socken. Länsmannen påstod att *denna gamla hustru är känd för häxeri och trolldom*. Samma gäller en hustru Ingeborg från Långliden i Gränna socken, vilken är på samma sätt beryktad. Hon har bekänt att denna Nippertippa har lärt henne när hon för en tid sedan *där blev uppenbarad för häxeri*.

Brita svarade sig aldrig någonsin känt eller vetat av Ingeborg. Men omsider bekände hon dock att Ingeborg var hos henne där i Haddåsen, och klagade över sin sjuka ko. *Då lärde jag henne att hon skulle taga en tråd och lägga den på länden och läsa dessa ord: Tio fingrar, 12 änglar, tre namn,*

Gud fader, Son och Den Helige Ande. Frågades av rätten om kon blev bra, på vilket Brita svarade ja.

Länsmannen sade också att när Brita sista gången var brud *lade hon neder den vänstra skon och mannen lade neder den högra skon.* Brita bekänner på tillfrågan så vara skett. Men hon säger sig vara *trampad av en häst på hälen, och han stött sig i ett stenharg.*

Sven Persson i Smedstorp säger att denna Ingeborg trollat på åtskilliga ställen och *gjort ihjäl två kor* för honom. Han säger vidare att denna Ingeborg i Långliden varit hos Brita i Haddåsen och lärt sitt häxeri. Länsmannen uppger att denna *Nippertippa förr haft sju horungar, men sedan blev gift.* Rätten finner skäligen uppskjuta saken till i morgon för att bättre skäl kan inkomma.

När målet fortsatte föreställdes qvinfolket Ingeborg Svensdotter från Långlidens ägor i Gränna socken. Hon hade såväl vid Vista härads extra och ordinarie ting den 12 maj och 8, 9 och 10 juni 1691 som ock på Gränna Rådstuvurätt den 7 november varit anklagad och beryktad för att hon skall ha förövat trolldom här i häradet i Ödesjö socken. Alltså avlästes först de nämnda rannsakingarna. Sedan framkom Jöns Jonsson i Staffanstorp och berättade att Ingeborg i våras, åtta dagar före vårfrudagen, en tisdag burit dit till Staffanstorp tvenne knyten, stora som hönsägg.

Hon hade lagt ifrån sig dessa i hans kalvhage i fävättnet, vilket hans pojke Lars observerat. Natten innan hade det snöat och Jöns Jonsson följde spåren i snön. Omsider fann han Ingeborg i gården i sin hästbondes stuva. Då frågade han henne varför hon kastat dessa knyten i fävättnet. Då gick hon strax och tog upp knytena och gick så ett stycke på hemvägen mot Långliden.

Sedan vände hon om igen och gick åt Gyllinge över åkergärdet till deras kalvhage. Där kastade hon knytena ifrån sig i en granbuske, och gick så därifrån till Brita Nippertippa i Haddåsen. Senare samma dag gick hon åter därifrån samma väg förbi Staffanstorp. Dagen därefter fick Hans i Gyllinge av sin måg Jon i Öjan veta att denna Ingeborg kastat trollknutar i deras kalvhage i en granbuske.

De gick dit och fann dessa knutar men tordes icke taga upp dem. På torsdagen reste Jöns i Staffanstorp och Hans i Gyllinge till Långliden till fältväbeln Trana, som var Ingeborgs husbonde efter som hon bodde på hans utägor. De bad honom att tilltala Ingeborg för sådana onda stycken. Trana hade också skickat sin dotter efter Ingeborg, men inte funnit henne hemma. När Ingeborg Svensdotter kommit hem och fått veta detta gick hon strax till Gyllinge. Då hon gick förbi Staffanstorp bad hon Jöns Jonsson följa med sig till Gyllinge. När hon kom dit började hon bedja, och gick strax dit där knutarna låg. Först vände hon ryggen till busken, och ville inte ta upp dem. Efter mycket tilltal och förmaning tog hon upp dem. Då knutarna strax *opplöstes var däruti nötaträck, stubbar av halmstrån, björklöv och en gulgrön tråd.* Dessa knutar hade hon sedan burit hem.

Måns Persson i Stora Smedstorp berättade att andra veckan efter att detta skett, en söndag sedan folket kommit från kyrkan, kom hans brors hustru Ingiäl och skulle gå i fähuset. Då fick hon se att halmstoppen som satt i fähusgluggen var rörd. Där fann hon en knut eller knyte, stor som ett ägg. Sedan kom flickan Elin ut, och Ingiäl visade henne knutarna. Då sade flickan *här lärer finnas flera, efter vår boskap är så sjuka.*

De gick så i det andra fähuset och fann där två knutar som var ihopbundna och så stora som ägg. Då kom grannen Jon Nilsson i Öjan. Han tittade på knutarna och när de tog upp dem fanns däri *nötaträck, hår av allehanda slags kreatur, små träpinnar, gjorda som skopinnar, vässade i ena änden, samt salt och malet malt, en trästicka, stor som ett halvt knivblad och därpå var skurit små rännor och kors.*

Samma vecka som dessa trollknutar påträffades var denna Ingeborg två gånger i Smedstorp. Den ena gången sade hon sig skola gå till Brita Nippertippa i Haddåsen och den andra gången till Glasfall med vadmal. Således finns vittnesmål på denna Ingeborg att hon burit och lagt dit de knutarna, helst som hon har burit sådana knutar till Gyllinge och Staffanstorp.

Denne Måns Persson klagade högeligen att han tre veckor efter dessa knutar anträffades hade *bortmist först en ko som blev död av rödsjukan, sedan åter åtta dagar därefter hans ko dränkt sig och blivit död uti en vattenpöl. Fram på sommaren miste han en ko igen, sedan en oxe vid olsmässan samma år.* Förutom en mängd andra små kreatur dessa förflutna åren.

Rätten förhöll henne allt detta med allvarlig förmaning att bekänna varför hon burit knutar till Staffanstorp och Gyllinge. Hon sade sig strax ha tagit bort dem igen. Hon sade sig inget veta därmed, *utan min ko var sjuk, så var det en piga som sa mig att jag skulle bära bort samma knutar så skulle kon bliva bättre. Frågades vad pigan hette och var hon var hemma. Ingeborg svarade att hon heter Ingrid Andersdotter i Stängestorp.*

Rätten förhöll åter Ingeborg huru nämnda piga på Vista häradsting den 8 juni 1691 så hårdeligen och alldeles nekat till detta. Hur kan då Ingeborg beskylla henne för detta. Hon tillfrågades om det inte kan var Brita Nippertippa i Haddåsen som lärt henne sådant, emedan de umgåtts och hon varit hos henne. Ingeborg svarade att det hade hon inte gjort.

Länsman Harald Arvidsson tillfrågades om han inte på häradshövdingens order hämtat hit Brita Nippertippa. Fjärdingsmannen Måns i Kulltorp som varit i Haddåsen efter henne, berättade då att Brita Nippertippa ligger illa sjuk till sängs och således icke förmåtts att komma till tinget denna gång.

Rätten frågade Ingeborg var hon lärt sig göra sådana knutar och lägga sådana materialier och saker däruti. Ingeborg hade i förstone intet svar, men efter förmaning att bekänna sanningen, sade hon att pigan Ingrid lärt henne det. Tillfrågades om icke hon har burit de knutarna till Smedstorp, vartill hon svarade att *Nej det gjorde jag aldrig, och de må nu säga mig vad de vilja mig, jag har icke det gjort, men det andra bekänner jag.*

Allmogen utvisades för att Ingeborg lättare skulle kunna bekänna och förmanades allvarligen. Hon vidhöll dock att hon aldrig sysslat med trolldom utan bara gjort vad pigan Ingrid sagt henne för att bota sin sjuka ko. Rätten bedömde denna sak *ännu synas vara mörk och nödig pröva.* Därför skulle Brita Nippertippa till nästa ting komma tillstädes för att konfronteras med Ingeborg. *Till dess skall Ingeborg vara i säkert förvar i Vadstena slottshäkte.*

Jag har inte funnit någon fortsättning på detta mål. Inte heller har jag kunnat anträffa Brita Nippertippa omnämnd i kyrkoböckerna, som ju började föras 1693.

Vi har nu läst något om Sven Persson och Måns Persson från Stora Smedstorp. Här kommer lite närmare uppgifter om dessa bröder.

Sven Persson	----, gästgivare och bonde
Ingrid Nilsson	----
Barn: Per	1691, död 1717
Per	1694-05-22,
Anders	1698, död 1708,

Bakgrunden för Sven och Ingrid har inte kunnat klarläggas. Sven var möjligen son till bonden Per som fanns i Stora Smedstorp på 1680-talet. Sven och Ingrid fick sonen Per 1694. Sven är antecknad som dopvittne på åtskilliga ställen fram till 1698. 1699 betalade han intressepenningar till kyrkan.

Han är omnämnd i domboken åtskilliga gånger. Han hade ett ämbete, troligen tillsatt av sockenstämman, att räkna säden, förmodligen för tiondeskatten.

Han hade också uppdraget att rapportera till länsman och till kyrkoherden vilka som försummade gudstjänsten i kyrkan. År 1698 flyttade Sven Persson med sin familj till Holkaberg. Där var han först bonde, senare också gästgivare. Sven hade en broder, Måns Persson i Stora Smedstorp. Se mera om Sven och hans familj under Holkaberg.

Måns Persson	1657, bonde
h Karin Andersdotter	1664,
Barn: Ingrid	1699, g 1722 m soldat Jonas Persson, Forsby
Maria	1701-03-06, gift 1731 med Johan Persson, se nedan
Elin	1704-05-08, g m Sven Persson från Amundebý

Måns Persson och Karin Andersdotter hade under flera år en gård i Stora Smedstorp, så ännu 1708 enligt jordeboken. Därefter bodde de på Stora Smedstorps ägor. Måns dog 1732. Karin Andersdotter bodde troligen kvar några år. Både Måns och hans broder Sven förekommer omnämnda i domböckerna flera gånger.

Vid mantalsskrivningen 1692 konstaterades att Svens piga Elin var för ung. Endast denna korta kommentar har vi om detta. Mantalsskrivningen låg till grund för vilka som skulle betala mantalspenning. Den nedre åldersgränsen var då 15 år.

Vid sommaringet den 20 juni 1692 *inkom för rätten ärlig och beskedlig bonde Sven Persson i Stora Smedstorp i Ödesjö socken. Han berättade hur ryttaren, sventjänaren Arvid Jonsson för Råby i vintras när mantalsskrivningen i Kulltorp var färdig angrep Sven med skällsord. Han kallade honom för en släggetjuv och hade bett Sven gå till Röttle och där taga bevis huru som sig där förhållit.*

Och som denne sventjänare nu var död, kan i detta mål icke sökas den laga rekonstruktion som vederbör. Sven ingav till rätten en attest, under-tecknad av åtskilliga trovärdiga män vid Röttle och Capellanen i Gränna av den 11 januari 1692, utvisande att om denne Sven i Smedstorp från barn-domen och dit till Röttle icke finns annat att säga än det som ärligt och gott

är. Från allmogen vid tinget inhämtades också att Sven i Smedstorp fört ett vackert och ärbart leverne.

Vid vintertinget den 13 februari 1693 i Åby framkom Måns Persson i Smedstorp och anklagade Per Persson i Gräsberg och hans syster Karin Persdotter för åtskilliga smädes och skällsord. Dessa hade Karin uttalat, då han skulle flytta in på gården sistlidna fardag. Hon hade då kallat honom *slinkofot* och sagt sig *känna fuller det kuhletyget*, dessutom kallat dess medfölje *Rukar*, och med de orden *han har inte kunnat muta länsman, utan måste nu taga andra rukarr med sig*.

På tillfrågan tillstår sig Karin sig sagt *Slinkfot och Rukar* och avbeder sitt brott, men vill inte tillstå sig talat om att länsman skulle taga mutor. Måns Månsson i Bäck berättar att Karin kallat dem *Rukar och Måns Slinkofot*.

Rätten dömde pigan Karin Persdotter för hennes skälls- och smädeord *Slinkofot, Kuhlyger och Rukar att plikta Corporaliter*, att sitta i stocken två söndagar vid sockenkyrkan Detta som hon inga pengar har att böta med, jämte varning och förmaning att inte göra så mera.

Vid höstetinget den 3 oktober 1693 förekom ett mål mellan Hans Nilsson i Gyllinge och hans före detta måg Jon Nilsson i Öjan. I målet förekom uppgifter om att Hans Nilssons hustru Kerstin Jonsdotter blivit misshandlad av Jon Nilsson. Därvid åberopar Jon Nilsson Sven Persson i Smedstorp som vittne. Det framgår av målet att både Jon Nilsson och Sven Persson hade *ämbetsuppgiften* att räkna säden. Detta var möjligen något som hörde till det s.k. tiondet, den skatt som skulle betalades till kyrkan.

Vid vintertinget 1694 var bland andra Måns Persson i Smedstorp edgångsman för Per Svensson i Narbäck i ett mål som gällde olaga ekhygge.

Stora Smedstorp, Öjan och Lakarp samt Porsarp bildade tillsammans Porsarps soldatrote. De skulle hålla soldat tillsammans. Vid tinget den 8 maj 1695 presenterade befälningssmannen Anders Folling en lista över rotebönder som efter ett avräkningsmöte i Östad den 23 april hade skulder till soldathållet. Bland dem fanns Nils i Porsarp, Jon i Öjan och Sven i Smedstorp.

Vid vintertinget den 17 februari 1696 beklagade sig Sven Persson i Stora Smedstorp över att han blivit hotad och slagen för att han gör sitt ämbete att stämma inför tinget de som försummar gudstjänsten. Rätten beslutade därför att han *tages i Kongl. Maj:ts hägn och försvar för allt överfallande vid plikt av 40 daler silvermynt*.

Detta åliggande att instämna till tinget sådana som försummat gudstjänsten i kyrkan var nog ingen efterlängtd syssla. Vid sommartinget den 12 maj 1696 anklagades Måns Larsson i Kopparp av kronans länsman, Harald Arvidsson för att han med sitt folk den 2 juli, Marie besökelsedag, försummat gudstjänsten. Han hade i stället låtit dem räfsa hö. Måns tillstod att hans folk varit hemma från kyrkan.

Självt var han i Gränna kyrka och sonen Sven som kommit från Dahls härad hade varit i Tollstads kyrka. Han uppgav vidare att hans folk inte förän in emot aftonen hade räfsat hö. Sven Persson i Stora Smedstorp som angivit denna sak såväl hos kyrkoherden som hos länsmannen, sade att han *denna dag gick till Kopparp lite före middagen, innan folket kom från kyr-*

kan. Då gick Månses hustru och fem andra folk och räfsade gårdet öster om gården. Jag hälsade på dem och gick så vidare.

Rätten dömde Måns Larsson i Kopparp med stöd av Kongl. Stadgan om sabbatsbrott för att han tillåtit sitt folk arbeta en sådan högtidsdag, 40 daler silvermynt med förmaning att sig för slikt en annan gång till vara taga.

Sven Persson flyttade år 1698 eller kanske i mars 1699 med sin familj till Holkaberg och var bonde där. Vid sommaringet i Åby den 29 maj 1699 återopades Sven Persson i Holkaberg och hans broder Måns Persson som vittnen. Det rörde ett mål där Sven Månsson i Porsarp beskyllt bonden Jon Nilsson i Öjan för att denne haft boskapssjuka på sina kreatur.

Lars Hemmingsson 1660,
h 1) Brita Nilsson ---, död i början av 1740-talet
H 2) Karin 1677
Barn: Sven 1707, död s å
Nils 1710-07-10, bonde, g m Maria Nilsson, se nedan
Maria 1712-06-22, gift, se nedan
Sven 1714-08-11, död 1715-08-15,
Hemming 1716-06-05,
Ingeborg (1716), g 1736 m Jonas Olofsson i Porsarp

Lars och Brita inflyttade från Adelövs socken 1707. Lars var möjligen son till den Hemming eller Henning som fanns i Staffanstorp på 1660-talet. Säkra härpå kan vi inte vara. Brita Nilsson dog i början av 1740-talet och Lars gifte därefter om sig med Karin. Hon dog 1747. Lars Hemmingsson dog år 1760 och blev därmed 100 år, om vi vågar tro detta.

Dottern Maria gifte sig 1731 med Sven Larsson från Stora Krokek och efter hans död med Abraham Johansson i Svinåsen.

År 1733 inlämnades en borgensförbindelse, undertecknad av Nils Hansson i Gyllinge, Per Larsson i Frösäng och Hemming i Smedstorp. De gick i borgen för Jöns Nilsson i Kopparp och dennes styvson Johan Svensson i Kopparp. Förbindelsen avsåg rusthållet i Kopparp.

Nils Larsson 1710-07-10, bonde,
H1) Maria Nilsson (1714),
H2) Elisabet Gunnarsdotter 1737, från Klämmestorp
Barn: Jöns 1737-05-11,
Anders 1746
Maria (?) 1746, gift 1767 m Måns Eliasson, Holan, Adelöv

Nils var son till Lars Hemmingsson och Brita Nilsson, se ovan. Han gifte sig 5 juni 1734 med Maria Nilsson, dotter till nämndemannen Nils Hansson och hans hustru Maria Larsson i Gyllinge. Maria Nilsson, dog 1743 endast 29 år gammal. Nils gifte sig 1745 med Elisabet Gunnarsdotter från Klämmestorp. Hon dog 1766 av bröstsjuka. Nils Larsson dog 1778.

Enligt bouppteckningen efter Maria Nilsson 1743 efterlämnade hon sin man Nils Larsson och två små omyndiga barn, en son och en dotter. Till-

gångarna uppgick till 323 riksdaler däribland ½ augments hemman Stora Smedstorp.

Nils Larsson är vid några tillfällen omnämnd i domböckerna. Vid hösttinget 1745 anklagades han för lägersmål med sitt *tjänstehjon*, Elisabet Nilsson. Nils Larsson var vid denna tid änkomen. Lägersmålet hade skett vid valborgsmässotiden och hon blev havande. De dömdes till böter, han tjugo och hon fem daler silvermynt till treskiftes enligt 53 kapitlet i Missgärningabalken samt att giva till Ödeshögs kyrka, han fyra och hon två daler silvermynt och sedan undergå enskild skrift och avlösning i sakristian.

Qvinfolket Elisabet Nilsson i Stora Smedstorp kom för tinget ytterligare en gång detta höstting. Det var nämndemannen Nils Hansson i Gyllinge som hade instämt henne och salpetersjudaren Lars Jonsson i Glasfall för begånget lägersmål. Bägge nekade till detta och sade att de endast talats vid om äktenskap. Detta upphörde när det framkommit att hon haft lägersmål med Nils Larsson i Smedstorp. De blev så frikända.

Nils Larsson var förmyndare för avlidne Sven Larssons barn i Stora Krokek. Detta framgår av domboken för hösttinget 1645. Sven Larsson var gift med Nils Larssons syster Maria.

Vid hösttinget 1758 beslutades att varje helt hemman, om ett mantal, skulle bidra till skjutshållningen vid Holkabergs gästgivargård med fyra hästar enligt en viss turordning. Stora Smedstorp som omfattade ett halvt mantal skulle därför hålla två hästar. Se närmare om detta under Holkaberg.

Vid hösttinget 1760 förekom ett mål rörande lägersmål mellan drängen Lars Amundsson i Ödeshögs Gästgivargård och *qvinfolket* Maria Johansson på Hägggestads ägor. Hon var 20 år gammal och född på Smedstorps ägor här i socknen. Lars Amundsson hade flera gånger tidigare varit inför tinget i sådana mål och hade enligt uppgift lovat flera kvinnor äktenskap.

På 1730-talet bodde Nils Månsson och Karin Andersdotter på Smedstorps ägor. De fick en son, Anders, den 7 november 1713. De kanske bodde på Hybblelyckan. 1721 fanns de på Sjögetorps ägor och då var Nils ryttare.

I mantalslängden 1745 finns omnämnda Per Jonsson, hans hustru Lisbet och dottern Maja. De är okända i övrigt och har troligen bott bara någon kort tid i byn.

Johan Persson	---, torpare
Maria Månsdotter	1701-03-06, d t Måns Persson ovan
Barn: Lars	1731-06-25, död 1732
Maria	1734-09-26

Johan och Maria gifte sig 1731. Johan var från Amundeby ägor. Maria var dotter till Måns Persson och Karin Andersdotter i Stora Smedstorp. De bodde kanske i torpet Hybblelyckan. Detta låg österut vid gränsen mot Svinåsen, i sydost. Möjligen kallades torpet senare för Rosenlund. Johan och Maria flyttade omkring 1736 till Stavrebergs ägor. Där bodde de några år men om deras vidare öden har jag ingen kännedom

I byn dog år 1737 Märta Larsdotter och samma år dog allmosehjonet Kerstin. Vi vet inget mera om dessa.

Jöns Nilsson	1737-05-11, bonde på ¼ mantal i Stora Smedstorp
Katharina Eliadotter	1743-02-18 i Adelöv (Holan)
Barn: Maria	1767-11-21ä, död s å
Lars	1768-08-04, död s å
Lena	1769-07-06, död s å
Lars	1770-08-11, bonde i byn
Elias	1774-05-09, död 1781
Maria	1777-02-08,
Nils	1780-07-02, bonde i byn

Jöns var son till Nils Larsson och Maria Nilsson i Stora Smedstorp. Katharina var född i Adelövs socken och hennes bakgrund där var möjligen i Holan. Jöns uppgavs inneha ¼ mantal i Stora Smedstorp och det var förmodligen föräldragården.

Under någon kort tid var han bonde på en gård i Stora Krokek men återkom därefter till Smedstorp. Katharina dog av bröstfeber 1806 och Jöns dog av ålderdom 1815. Sonen Nils övertog gården, se nedan. Han sålde möjligen hälften till sin broder Lars.

I domboken från 1786 finns antecknat i ett inbördes testamente mellan Jonas Eriksson och Maria Larsdotter att Jöns Nilsson och Katharina Eliadotter köpt sin gård i Stora Smedstorp av dem. Jag har inga anteckningar i övrigt om dessa personer och testamentet är undertecknat i Yxnekulla.

Vid vintertinget 1811, visades ett undantagskontrakt från Stora Smedstorp. Jöns Nilsson överlät sin gård, 1/4 Stora Smedstorp, till sin son Nils Jönsson och förbehöll sig ett undantag för sitt uppehälle på äldre dar.

Måns Eliasson	1737-05-30 i Adelöv, bonde i Stora Smedstorp
Maria Nilsson	(1746), d t Nils Larsson ovan
Barn: Elias	1768-07.07, död i rödsoten hösten 1781
Stina	1770-01-26,
Lena	1770-01-26, död i rödsoten hösten 1781
Katharina	1775-12-17,
Brita	1779-05-25,

Måns kom från Nannarp i Adelöv. Hans bakgrund är inte mera känd än så, men han hade en broder i Holan i Adelöv. Han var förmodligen också broder till Katharina Eliadotter, se ovan. Någon vigselnotering har inte påträffats men förmodligen vigdes Måns och Maria omkring 1767. Måns uppgavs sedan inneha och bruka 1/8 mantal.

Vad som sedan hände är okänt. Måns Eliasson gifte sig 1787 med änkan Maria Larsdotter från Havrekullen och flyttade troligen dit. Jag har inte funnit någon dödsnotis för Maria Nilsson. Hon kan ha dött i någon annan församling, eller om hennes död inte blivit inskriven i kyrkoboken. Hon tycks inte förekomma i bouppteckningarna.

Måns Eliasson förekommer ibland i domböckerna, främst ifråga om skulder. Han hade en del skulder att dras med och tycks ha haft lite svårt att betala räntor och annat. Här nedan följer dessa domboksanteckningar.

Vid hösttinget 1768 hade Per Johansson i Stora Krokek instämt bonden Nils Larsson i Stora Smedstorp med anledning av en skuld på 34 daler silvermynt. I stället för Nils Larsson inställde sig hans måg, Måns Eliasson i Stora Smedstorp. Han berättade att han genom gårdshandel åtagit sig att föra sin svärfaders talan och betala skulden. Han erkände Per Johanssons fordran och Per Johansson förklarade sig nöjd därmed. Rätten ålade därför Måns Eliasson att inom tre veckor betala skulden.

Måns Eliasson hördes vid hösttinget 1769 som vittne i ett tvistemål mellan änkan Kerstin Andersdotter på Gåsabols ägor och Jonas Nilsson i Tuna.

Vid vintertinget 1770 hade postföraren Sven Svensson i Mörstorp instämt Måns Eliasson i Stora Smedstorp om en skuld på 47 daler silvermynt samt ränta och kostnader. Han uppvisade en förskrivning från den 5 februari 1769. Måns Eliasson erkände skulden och ålades av rätten att inom tre månader betala den.

Drängen Anders Håkansson i Munkeryd hade vid vintertinget 1770 instämt bonden Måns Eliasson i Stora Smedstorp rörande en skuld på 24 daler silvermynt enligt förskrivning från den 10 januari 1769. Måns Eliassons ombud, Per Persson i Gumby, erkände skuldens. Rätten ålade Måns Eliasson att inom tre månader betala sin skuld.

Vid sommartinget 1774 hade ryttaren Sven Lundgren på Munkeryds ägor instämt Måns Eliasson och ville ha räntebetalningar för ett lån på 50 daler silvermynt som han givit Måns Eliasson tre år tidigare. Måns hävdade att han betalat räntorna till Lundgren, dels som tre daler och tio öre i kontanter och dels hade han givit honom en bock.

Dessutom hade han i fjorton dagar fött en ko åt Lundgren. Denne hävdade att det var endast en daler i kontanter och vidare att bocken var värdelös, frånsatt skinnen. Måns Eliasson vidgick att bocken var dödssjuk redan vid överlämnandet. Rätten ålade Måns att betala återstående ränta och dessutom två daler i rättegångskostnader.

Maria Nilsson i Havrekullen dog 9 oktober 1797 och socknemannen Måns Eliasson i Havrekullen dog den 27 maj 1799 av venerisk sjukdom. Denna uppgift är ur kyrkoboken. Enligt en notis i domboken, se nedan, var Måns Eliasson död redan vid vintertinget 1797.

Dottern Brita var piga i Svinåsen och gifte sig där 1811 med änkomannen Johannes Svensson. Hon dog 1818 på slottshäktet i Linköping, misstänkt för att ha mördat sitt barn. De övriga barnen till Måns och Maria flyttade troligen från bygden och deras vidare öden är okända. Se vidare under Svinåsen om Brita.

Nämndemannen Sven Eliasson i Holan i Adelöv hade till vintertinget 1797 såsom förmyndare för sin avlidna broder Måns Eliassons efterlämnade omyndiga barn instämt bönderna Jan Abrahamsson i Kaxtorp och Måns Davidsson i Stora Smedstorp. Han yrkade att Jan Abrahamsson som inköpt 1/8 krono skatte augmentshemmanet Stora Smedstorp av Måns och Maria skulle uppvisa åtkomsthandlingar. Han yrkade också att Måns Davidsson

mot köpeskillings återfående i börd avträda 1/8 Stora Smedstorp i det stånd som han emottagit det.

Sven Eliasson insatte såsom bördsskilling 50 riksdaler samt en till käranden utgiven skuldsedel å 33 riksdaler. Måns Davidssons ombud vägrade mottaga detta eftersom han inte kände till köpesummans belopp eller i vad mynnsort den är utgiven. Under målets gång uppträdde Sven Eliasson ore-digt och använde otjänliga uttryck. Detta fick svarandeombudet att ifrågasätta hur käranden kunde vara nämndeman. Rätten ogillade stämningen och Sven Eliasson fick ersätta rättegångskostnaderna.

Per Persson	(1701), torpare
Maria Johansdotter	(1726),
Barn: Jonas Jonsson	(1756)
Annika	1767-05-07

Per och Maria gifte sig 1766 och hade sedan ett torp på byns ägor, förmodligen Hybblelyckan. Per kom då från Lilla Smedstorp. Marias bakgrund är okänd, möjligen kom hon från Stavreberg. Båda hade troligen varit gifta förut. Per dog 1767 av slag. Maria och hennes barn bodde kvar en tid men flyttade sedan.

Kerstin Månsdotter, född 1708, en inhyst ryttaränka med fattigdel, och hennes två barn, Sara och Jöns, bodde på ägorna, under en tid på 1760- och 1770-talen. Hon dog 1777 av bröstsjuka. Hennes bakgrund är okänd.

Nils Nilsson, född 1717, uppges vara en gammal bonde, som dog i byn 1779 av håll och styng. Han uppgavs inneha 1/8 men i övrigt har jag inga uppgifter om honom.

Abraham Nilsson	(1761), bonde i Stora Smedstorp 1780-1787,
Sara Larsdotter	(1748)
Nils	1782-01-22, torpare på byns ägor
Lars	1787-01-25, torpare på byns ägor

Abraham och Sara gifte sig 1780. Han uppgavs då vara från Stora Smedstorp. I övrigt är deras bakgrund okänd. De brukade en gård i byn fram till omkring 1787 då de flyttade till Stavreberg. Där hade de ett förpantnings-torp, det som då kallades norra torpet, senare Lyckan. Abraham dog där 1791.

Sara var syster till bonden Magnus Larsson i Kålstad, enligt bouppteckningen 1791. Deras två söner, Nils och Lars odlade upp mark i södra delen av Stora Smedstorps marker, som sedan blev Flinkatorpet och Ärliatorpet, se nedan.

Vid hösttinget 1786 hade bonden Anders Jonsson i Hålan instämt bonden Abraham Nilsson i Stora Smedstorp och krävde återbetalning av en skuld på 46 riksdaler specie enligt tre skuldsedlar. Rätten ålade Abraham att inom två månader betala sin skuld, jämte ränta och rättegångskostnader, cirka 50 riksdaler tillsammans. Vi kan anta att denna skuld var orsaken till att familjen därefter flyttade från gården i Stora Smedstorp till ett torp på Stavrebergs ägor.

Johan Abrahamsson	1736, bonde,
Sara Isaksdotter	1746 i Gränna
Barn: Jonas	1776-01-06, död
Stina	1777-02-27, död
Jonas	1783-10-26, död 1785 av kopporna
Stina	1790-08-24,

Johan och Sara gifte sig 1775. Johan var då torpare på Stora Krokeks ägor. Han hade dessförinnan varit dräng i bygden, bl.a. i Börstabol. Han uppgavs vara född i Ödeshögs församling 1736 men födelseboken har ingen uppgift om honom.

Sara var dotter till bonden Isak Isaksson och hans hustru Karin Amundsdotter i Kleven. Hon hade genom sin mor anor tillbaka till 1600-talet i Kleven. Johan och Sara kom till Stora Smedstorp omkring 1780. Efter 1790 flyttade de till Lilla Aleryd i Stora Åby socken. De hade nog också en period i Gränna socknen. Från Lilla Aleryd flyttade de vidare, okänt vart.

Måns Davidsson	1758-05-31 i Gränna, arrendator, torpare
Lena Håkansdotter	1769 i Gränna (1767-02-11 ?)
Barn: Johannes	1789-03-16, se nedan
Jonas	1791-03-30, död efter födseln,
Sara Lena	1797-07-29,
David	1800-09-07, död i kopporna samma år
Maja Lisa	1802-12-22, död i kopporna 1807 på Sunneby ägor,
David	1809-02-11, död 7/1 1810 på Stavrebergs ägor,
Peter	1813-05-05,

Måns var son till bonden David Månsson och hans hustru Kaisa Andersdotter i Åsmark, Gränna landsförsamling. Lena var möjligen dotter till bonden Håkan Persson och Sara Svensdotter i Ravelsmark.

De gifte sig 1788 och var sedan bönder i Högaberg i Gränna socken. Där föddes sonen Johannes 1789 och sonen Jonas 1791, död strax efter födseln, vidare sonen Anders 1793. De hade en gård i Stora Smedstorp från mitten av 1790-talet och kanske några år in på 1800-talet. Där föddes två barn.

De var därefter bönder i Lakarp och där föddes Maja Lisa 1802. Därifrån flyttade de troligen till Porsarp där de innehade en gård om 1/16 mtl. Dottern Maja Lisa dog i kopporna 1807 i ett torp på Sunneby ägor dit de hade flyttat. Året därpå, 1809, föddes David men denne dog 1810 i ett torp på Stavrebergs ägor.

Därifrån flyttade familjen efter endast något år till Lilla Krokeks ägor. Familjen flyttade sedan före 1816 till en backstuga på Sunnesjö ägor. Från 1828 bodde de i en annan backstuga på Sunnesjö ägor och uppgavs vara utfattiga. Där dog Lena av bröstfeber det året.

Dottern Sara Lena tjänade som piga på olika håll. Hon dog den 29 april 1827 som piga i Erikstorp, *fants död ute på gårdet om morgonen, kvävd av en köttbit, ogift, 29 år gammal*. Sonen Johannes, deras förstfödde, gifte sig

inte. Han bodde kvar i hemmet och han dog den 27 juni 1833 i hemmet på Sunnesjö ägor.

Den 23 september 1835 dog Måns Davidsson av ålderns bräcklighet. Han uppgavs vara fattig och hade ägnat sig åt att tigga. Han bodde då fortfarande på Sunnesjö ägor.

Sonen Peter, den yngste i syskonskaran, var dräng i Sunnesjö vid tiden för faderns död. Han flyttade därefter till Stora Åby socken. Hans vidare öden känner jag inte. Han tycks ha varit den ende i barnaskaran som överlevde fadern. Detta var i sanning en tung och sorglig familjehistoria.

Storskiftet 1807

Storskifte genomfördes i Stora Smedstorp 1807. Det tog sin början den 30 augusti 1806. Ägare då var Nils Jönsson som ägde hälften, eller $\frac{1}{4}$ mantal, Jonas Nilsson $\frac{1}{8}$ och Katharina Göransdotter med sina barn Maja, Katharina och Margareta $\frac{1}{8}$.

Kartan visar bl. a. den odlade arealen vid den tiden. Vi kan då konstatera att den odlade arealen omedelbart efter skiftet ökade. Ett par nya torp i söder uppodlades. Vi kan se att även Stora Smedstorp drabbades av det ökade försörjningstrycket.

Lars Jönsson	1770-08-11, bonde
Katharina Larsdotter	1767-01-15,
Barn: Lars Joelsson	1794-04-07,
Katharina Joelsdotter	1797-08-19,

Lars Jönsson var son till bonden Jöns Nilsson och Katharina Eliadotter. Han innehade och brukade $\frac{1}{8}$ mtl. Han gifte sig 1809 med Katharina Larsdotter, änka efter soldaten Joel Huggert i Munkeryd och dotter till Lars Leonhardsson och Maria Johansdotter på Gyllinge ägor.

Lars Jönsson dog 1 januari 1811 av håll och styng. Katharina Larsdotter flyttade därefter med sina barn till Gyllinge. Möjligen återvände hon till det torp där hon föddes.

Nils Jönsson	1780-07-02, bonde på $\frac{1}{8}$ mtl
Anna Stina Jansdotter	1774-08-02,
Barn: Anna Katharina	1811-11-14, t Heda 1833, g m Elfstrand, se nedan
Sven Peter	1817-10-30, död 1818
Maja Lisa	1813-05-15, g m Anders M Johansson nedan

Nils Jönsson var bror till Lars Jönsson, se ovan. Anna Stina var dotter till Johan Jonsson och Maria Månsdotter i Öninge Vallgård. Nils och Anna Stina ingick äktenskap 1808. De ägde och brukade $\frac{1}{8}$. Anna Stina dog av halssvulst 1826. Nils dog 1838.

Anders Jonsson	1767-10-12 i Adelöv, bonde på 1/8 mtl
3)Johanna Persdotter	1786-11-08,
Barn: Katharina	1794-08-25 i Adelöv,
Stina Greta	(1799-01-13),
Maja Lotta	1809-11-11,
Sven Peter	1811-02-10,
Anders Magnus	1816-05-26,
Peter	1817-10-23, död ?
Kristina	1820-10-21, kvävd av modern 1821

Anders var född i Rossås i Adelöv, son till bonden Jonas Johansson och Sigrid Håkansdotter. Anders och Maja gifte sig 1792. Då uppgavs han vara dräng i Rossås och hon piga i Svalhult. De hade sedan en gård i Boeryd i Adelövs socken och där föddes två barn, Maja och Katharina. Den första dottern, Maja dog i späda ålder. De fick nio barn men av dessa dog sex i späda ålder. Barnadödligheten var stor i gamla tider, men denna familj drabbades särskilt hårt.

Familjen kom till Kopparp omkring 1797. Maja Hansdotter dog där 1806 i barnsbröd. Anders gifte om sig med Stina Hansdotter 1808. I detta äktenskap föddes tre barn men alla dessa dog innan de var ett år, Stina dog i barnsbröd 1813 och samma år gifte Anders om sig med Johanna Persdotter. Omkring 1815 flyttade familjen till Stora Smedstorp.

Vid sommaringet 1820 fastställde häradsrätten den delning som lantmätaren Samuel Schött gjort av den gård om ¼ som Anders Jonsson och Nils Jönsson innehade i Stora Smedstorp. Därigenom erhöll de vardera 1/8.

Johanna Persdotter avled den 3 juni 1825. Dödsorsaken var lungsjuka och hon var endast 38 år gammal. Året därpå, 1827 flyttade Anders med sina barn till Hulustorp i Adelöv.

Han sålde gården i Stora Smedstorp till Peter Andersson och hans hustru Anna Andersdotter från Norra Kärr i Gränna socken. I Hulustorp var han gift en fjärde gång och han överlevde även denna hustru. Anders Jonsson dog i Hulustorp av lungsjuka 1839. Det kan tilläggas att Anders hade en bror, Johan Nätt, på Bankaby ägor.

Jonas Samuelsson	1771-11-20 i Gränna, bonde på 1/8 mantal,
Stina Nilsson	1789- i Svanshals
Barn: Anders Magnus	1815-11-09
Maja Stina	1813-
Anna Charlotta	1817-10-26,
Lovisa Hedvig	1821-11-02, död s å, kvävd av modern i sängen
Johan Frans	1822-07-14,
Karl Johan	1826-09-21, död 270926
Kristina Sofia	1828-11-21,

Jonas var son till Samuel Svensson och Kerstin Månsdotter i Boeryd, Gränna socken. Han var först torpare på Stora Krokeks ägor och gifte sig där 1806 med Maja Andersdotter, som uppgavs vara från Stora Krokek. Hon dog 1811 och Jonas gifte sig 1812 med Stina Nilsson. Hon var dotter till soldaten Nils Stark i Kopparp och hans första hustru, Maja Månsdotter.

De hade därefter ett torp på Fogeryds ägor.

De kom till Stora Smedstorp 1814 och innehade här 1/8 mantal. De flyttade 1822 till Stavreberg. Därifrån flyttade de vidare till ett förpantningstorp på Gumby ägor.

Av domboken från 1819 framgår att han flera gånger varit i tvist med torparen Nils Abrahamsson. Nils hade ett förpantningstorp på hans ägor och Jonas Samuelsson drev denna tvist till synes onödigt hårt. Kanske också lite hänsynslöst och även utan saklig grund och han fick inte heller någon framgång. Rätten avtog hans stämning, se närmare härom under Nils Abrahamsson. Jonas Samuelsson tycks ha varit läs- och skrivkunnig och drev själv sin process. Han hade troligen tjänat på att ha hjälp med sina processer.

Jonas Samuelsson brukade också 1/24-del som tillhörde Greta Hansdotter, svagsint dotter till Katharina Göransdotter, se ovan. Jonas fick detta bruk mot att han skulle vårda Greta Hansdotter, ge henne föda och kläder. Detta gick inte bra. Greta fick frysa och svälta och blev kanske också miss-handlad. Se vidare härom under Katharina Göransdotter nedan. Hon fick i stället komma till sin syster och sväger, soldaten Anders Styf och hans hustru på Porsarps ägor.

I domboken för sommaringet 1823 finns noterat att Jonas Samuelsson och Sina Nilsdotter sålt sin gård 1/12 mantal i Stora Smedstorp till Johannes Jonsson och hans hustru Maria Danielsdotter. Jonas flyttade sedan till Stavreberg med sin familj.

Vid vintertinget 1824 hade Jonas Samuelsson, då torpare på Gumby ägor, instämt Anders Styf på Porsarps ägor med krav på diverse ersättningar. Det rörde sig om flera små belopp. Målet blev uppskjutet till sommaringet. Jonas Samuelsson hade också i ett annat mål vid vintertinget instämt Anders Styf och då rörde det sig om kreatur som sommaren 1821 inkommit på Jonas åker och där orsakat skador.

Anders Styf brukade då den 1/24-del som tillhörde hans svägerska, Greta Hansdotter. Flera vittnen hördes och det framkom att en gärdesgård mellan en äng och åkergården var i dåligt skick. Om skadorna rådde dock olika åsikter och dessutom var ansvaret för hägnaden gemensamt och rätten ogillade Jonas Samuelssons yrkande och ålade honom att betala Styf dennes kostnader i målet samt även ersättning till vittnena.

I domboken från 1830 uppges att Jonas Samuelsson i Gumby instämt bonden Jonas Jonsson i Stora Smedstorp rörande en skuld på tre riksdaler med anledning av utfört arbete. Rätten ålade Jonas Jonsson att betala sin skuld.

I husförhörslängden står att Jonas 1828 *varnats av pastor för elak sammanlevnad*. Han hade också kallats till sockenstämman på grund av *det otidiga och hårda bemötande som han gjort sig skyldig till gentemot sin hustru*. Han kallades till stämman två gånger utan att infinna sig. Andra gången hade han till ordföranden insänt ett falskt bevis om att han förlikts med sin hustru. För båda förseelserna fick han sedan stå till ansvar inför häradsrätten. Hur det gick där har jag ingen uppgift om.

Vid vintertinget 1832 hade Jonas Samuelsson instämt Peter Jonsson i Rossholmen och krävde ersättning för utfört arbete. Jonas var tydligen

snickare och hade åtagit sig att bl.a. insätta spegeldörrar i Peter Jonssons stuga i Rossholmen. Rätten ansåg att Jonas skulle ha sin lön. En del av lönen bestod av pengar och en del av brännvin. Var möjligen brännvin en orsak till Jonas Samuelsons problem?

De hade sedan ett torp på Gräsbergs ägor några år och därefter, år 1832 inhyses i Rossholmen, sedan 1833 i Fogeryd, Gräsberg igen som utfattig 1836, sedan Gåsabol och Ugglehult. Här i Ugglehult dog fattighjonet Jonas Samuelsson den 8 februari 1864. Stina Nilsson dog 1850. Han och hans hustru hade åtskilligt av sociala erfarenheter kan vi anta.

I Smedstorp fanns en piga som hette Sara Jonsdotter. Hon var från Stora Åby socken. Hon födde den 13 mars 1821 en son, Sven Peter. Hon uppgav att det var drängen Sven Svensson på Västra Haddåsens ägor som var barnafadern och att han gjort detta under äktenskapslöfte. Denne nekade inte till faderskapet, men däremot till äktenskapslöftet. Barnet dog åtta veckor gammalt. Sven Svensson dömdes av häradsrätten att böta och att ersätta hennes kostnader i målet.

Jonas Samuelsson förekom även fortsättningsvis i domboken. 1833 krävde han förre livgrenadjären Håkan Jupiter på 100 riksdaler banko som denne var skyldig Jonas, enligt en skuldsedel från 1823.

Vid vintertinget 1838 hade han på sin hustrus vägnar och tillsammans med hennes syskon klandrat ett testamente mellan Nils Stark i Kopparp och hans andra hustru, Sara Jonsdotter. Av anteckningarna i detta mål framgår att Stina Nilsson var dotter till soldaten Nils Stark i Kopparp och hans första hustru, Maja Månsdotter. Mera härom finns att läsa under Kopparp.

Katharina Göransdotter 1741-03-11 i Stora Åby, änka, död 1810
dottern Greta 1784-01-06, svagsint

Bakgrunden för Katharina Göransdotter är inte klarlagd. Hon hade varit gift med bonden Hans Johansson i Höghult i Stora Åby och kom som änka till Smedstorp omkring år 1800. Hon hade tre döttrar. Dottern Maja var gift med livgrenadjären Sven Porslin i Porsarp. Dottern Katharina var gift med livgrenadjären Anders Karlsson Styf i Porsarp. Dottern Greta var antecknad som svagsint.

Katharina Göransdotter dog 1810 av långsam värk. Hon innehade 1/16 mtl i Stora Smedstorp. För att få en hygglig tillvaro under ålderdomen för sig och för sin sjuka dotter Greta gjorde hon med mågarna följande skriftliga överenskommelse inför sommaringet 1810:

Som jag Karin Göransdotter nu på min ålderdom ej kan mig och min svagsinta dotter Greta Hansdotter försörja, så har jag för min del och förmyndaren för min dotters del med mina svågrar Anders Styf och förra soldaten Sven Porslin sålunda överenskommit att jag nu genast flyttar till min måg Styf och hos honom till min död njuter kläder och föda samt anständig skötsel, varemot Styf skall disponera min 3/9 uti Stora Smedstorp beläget, och efter min död kommer Styf att behålla dessa 3/9 till evärdelig ägo, som det nu befinnes och som min dotter Greta Hansdotter nu varder hos min måg Porslin så kommer hon att hos honom åtnjuta kläder och föda samt

anständig skötsel till sin död, varemot Porslin kommer att disponera 2/9 uti ovannämnda hemman, som efter hennes död tillfaller Porslin till evärdelig ägo, som det nu befinnes.

Skulle jag, Karin Göransdotter med döden avgå före min dotter, så skall hon av båda mina svågrar njuta kläder, föda och skötsel till sin död, hälften hos var, på lika sätt skall det förhålla sig om min dotter skulle dö före mig, så skall jag njuta likaledes kläder, föda och skötsel, hälften hos dem var, och även kommer Styf och Porslin att till min dotters begravning bestå hälften var. Vad min nu varande lösa egendom beträffar så skall mina båda svågrar dela den sig emellan, hälften var, sedan jag för min del undantagit vad jag kan behöva. Som det är ovan nämnt att min måg Styf skall till evärdelig ägo behålla mina 3/9 i Smedstorp så gälla även detta till hans hustru Katharina Hansdotter samt barn och arvingar.

Likaledes med min måg Porslin att han och hans hustru Maja Hansdotter samt barn och arvingar skall behålla min dotter Gretas 2/9 till evärdelig ägo. Detta stadfästes med mitt namn, som skedde i Stora Smedstorp den 5 januari 1810.

Denna förbindelse undertecknades av henne själv och av döttrarna samt av mågarna Porslin och Styf samt av Greta Hansdotters förmyndare, Nils Persson i Maltmossen.

Hur gick det då sedan för Katharina Göransdotter och för hennes svagsinta dotter Greta? Katharina avled i Stora Smedstorp 1810. Dottern Greta bodde därefter troligen hos sin syster och svåger, familjen Porslin, i Stora Smedstorp. När dessa omkring 1815 flyttade till Sunneryd bodde Greta kvar, då som inhyst vårdtagare hos Jonas Samuelsson och Stina Nilsson.

Denna familj fick överta Gretas lilla gård mot att de skulle vårda och försörja henne, ge henne mat och kläder. Detta skrevs i en avhandling den 2 januari 1817, uppgjord mellan Anders Styf och Jonas Samuelsson.

Men, det blev en bristande omvårdnad. Vid sommaringet 1820 hade Styf instämt Jonas Samuelsson och påtalade åtskilliga brister i vården. Jonas Samuelsson hade låtit överenskommelsen gå vidare på Johannes Jonsson i Glasfall, som då brukade Gretas gård i Stora Smedstorp. Åtskilliga brister framkom. Greta hade fått frysa och svälta. Styf krävde att han och hans hustru Katharina skulle få överta vården av Greta och att Jonas Samuelsson skulle årligen betala avkastningen av gårdsbruket till dem. Så blev också rättens beslut.

Greta flyttade till sin syster och svåger i Porsarp. Hon avled där den 23 april 1836. I kyrkoboken uppges att hon varit svagsint och att hon ägt 1/24-del i Stora Smedstorp. Vi hoppas så här efteråt att Greta hade det bra hos sin syster och svåger i Porsarps soldattorp. Något annat har heller inte framkommit i domboken.

Sven Porslin	1759 i Stora Åby, f.d. soldat
H3) Maja Hansdotter	1774-08-07 i Stora Åby,
Barn: Johannes	1786-05--27, g m Maja Jonsdotter från Glasfall.
Majstina	1788-10-01,
Ingrid	1799-10-03,
Hans	1804-03-29,

Sven Porslin var livgrenadjär i Porsarp åren 1781-1807. Han hade varit gift två gånger innan han år 1803 gifte sig med Maja Hansdotter. Familjen Porslin flyttade 1807 från Porsarps soldattorp till Smedstorp. Sven förekommer omnämnd i domböckerna vid ett par tillfällen rörande tvistemål med släktingarna.

Sven och Maja övertog troligen bruket av den 1/16 som Majas moder ägde. Omkring år 1815 flyttade han med familjen till Sunneryds ägor. Där dog Sven av slag 1817. Hans bakgrund i Stora Åby är inte känd. Närmare uppgifter om familjen Porslin och deras barn finns under Porsarp.

Här följer några noteringar ur domböckerna som gäller Porslin.

Änkan Katharina Göransdotter i Stora Smedstorp hade till höstetinget 1806 instämt sin måg, livgrenadjären Anders Styv med påstående att Anders av henne lånat en häst och sedan bytt bort den och därefter sålt den inbyttan hästen, och att han för detta måtte åläggas att ersätta henne.

Vid upprop var Katharina Göransdotter inte tillstädes och för Anders Styv infann sig skrivaren Lars Stenmark, som företedde ett så lydande skriftligt bevis. *Stämningen som min kära måg Anders Styv har fått av mig i mitt namn har Porslin tagit utan min vetskap och för hästen har jag riktigt fått fullt ut av grenadjären Anders Styv som honom till bevis lämnas, Stora Smedstorp den 23 oktober 1806. Katharina Göransdotter,*

Till vittnen underskrev grenadjären Johan Ärlig och drängen Nils Jons-son i Stora Smedstorp

Efter antecknande härav fann häradsrätten denna sak böra förfalla, och det vara Styv öppet att om ersättning och ansvar i denna del utsöka livgrenadiären Porslin, om han så tycker.

Vid sommaringet 1807 hade livgrenadiären Anders Styv instämt sin svåger, förra livgrenadjären Porslin i Stora Smedstorp. Orsaken var att denne på deras svärmoders, änkan Katharina Göransdotters vägnar henne ovetande och olovligen till förra höstetinget instämt Styv för varjehanda sanningslösa förseelser.

Vid uppropet företedde Styv utdrag av häradsrättens protokoll för den 4 november sistlidna år. Därav inhämtades att Katharina Göransdotter förklarat att stämningen mot Styv hade Porslin uttagit utan hennes vetskap. Därmed blev målet nedlagt.

Jonas Nilsson	1779-04-14, bonde på 1/16 mantal,
H1) Stina Jansdotter	1771-03-04, Död 1812.
H2) Rebecka Persdotter	1793-02-15,
Barn: Anna Brita	1807-12-25, död av tvinsot 1808
Peter	1810-06-16, död av bröstfeber 1811
Maja	1814-03-20,
Kristina	1815-08-11,

Jonas hade sina rötter i Glasfall. Han var son till bonden Nils Jönsson och Maria Jönsdotter. Stina var från Öjan, dotter till bonden Johan Nilsson och hans hustru Elin Eriksdotter. De gifte sig 1806 och stod därefter skrivena för 1/16 mantal i Stora Smedstorp.

Stina dog av håll och styng 1812 och Jonas ingick nytt äktenskap 1812 med Rebecka Persdotter, dotter till bonden Peter Håkansson och Katharina Jönsdotter i Gumby. De flyttade till Gumby 1816.

Jonas avled där 1855 och Rebecka dog där 1864. I domboken från 1818 kan vi läsa att Jonas Nilsson och Rebecka Persdotter den 8 november 1816 sålt sin gård i Stora Smedstorp p, 1/8-del till drängen Sven Svensson i Östra Haddåsen.

Johannes Jonsson	1778-10-12 i Adelöv, bonde på 5/211 mtl,
H1) Maja Danielsdotter	1784-02-17- i Linderås, död 1839
H2) Johanna Jonsdotter	1814-10-23, gift med Johannes 1841
Barn: Maja Stina	1810-06-09 i Gränna, död 1840 i nervfeber
Anders Magnus	1812-06-25 i Gränna, gift, se nedan
Anna Brita	1815-08-22, svagsint, t Åby 1842
Johan Peter	1818-04-22, svagsint. död av svullnad 1844
Johannes	1820-11-06, svagsint, se nedan
Maja Stina	1823-01-28, kan inte tala, död 1825 av kikhosta.
Lovisa Fredrika	1823-12-22, död
Lovisa Fredrika	1826-09-13, svagsint, se nedan
Karl August	1833-01-31, se nedan
Frans Johan	1842-10-11, död av slag 1851
Lotta Maria	1845-06-27, död 1857 i rödsoten

Johannes var sannolikt son till Jonas Johansson och Sigrid Håkansdotter i Rossås i Adelövs socken. Maria var sannolikt dotter till Daniel Nilsson och Annika Nilsson i Torahem, Linderås socken.

Johannes och Maja gifte sig 1806. Han var då torpare under Södraholm och hon var piga i Björstorp i Adelövs socken. De bodde sedan i Falla i Adelövs socken, i Kleven och Norra Kärr i Gränna socken åren 1809-1814, i Glasfall i Ödeshögs socken 1814 - 1819.

Därefter flyttade de till Stora Smedstorp där de innehade 5/24 mtl. Johannes uppgavs vara sockneman.

I domboken för vintertinget 1819 har antecknats att Sven Svensson den 26 augusti 1817 sålt 1/8 mtl Stora Smedstorp för 894 riksdaler riksgäld till bonden Johannes Jonsson och hans hustru Maja Danielsdotter.

Vid hösttinget 1819 hade jägmästaren Sjösten instämt bonden Johannes Jonsson i Glasfall för att han fällt en ostämplad ek i Stora Smedstorp. Johannes Jonsson medgav att en ek hade fällts, och även en oxel, men hävdade att han själv var oskyldig till detta och visste inte vem *som förgått sig*. Jägmästaren Sjösten hävdade att svaranden var skyldig att ansvara för vad som skedde på hans marker.

Johannes fortsatte att neka och gavs därför möjlighet att fria sig med värdmålsed på nästa ting. När målet då på nytt kom upp vid vintertinget 1820 kunde Samuel Andersson och Johannes Persson i Bankaby meddela att Johannes Jonsson till alla delar erkände sina förbrytelser.

Rätten dömde honom att böta 10 riksdaler och i stället för den fällda eken plantera två nya ekar och skydda dem. Vidare dömdes han att ersätta jägmästaren Sjösten för dennes besvär i målet med tre riksdaler.

Maja Danielsdotters moder, Anna Nilsson, bodde som änka i Stora Smedstorp, möjligen hos sin dotter. Vid vintertinget 1825 hade hon instämt Maja Stina Jonsdotter, sin sonhustru som då var änka efter avlidne bonden i Svinåsen, Nils Danielsson. Stämningen avsåg skuldfordran och denna tvist pågick under flera ting.

Maja Danielsdotter dog 1839 av bröstfeber och Johannes gifte om sig 1841 med Johanna Jonsdotter, som var 36 år yngre, dotter till bonden Jonas Jonsson och Anna Lotta Nilsson i Sunneryd.

Hon hade under ett antal år varit piga på olika håll i bygden. Johannes dog 9 augusti 1848 av vattusot. Han uppgavs då vara "till hus" i Sunneryd men skriven i Stora Smedstorp. I Sunneryd bodde de av allt att döma i hennes föräldrahem. Hon gifte sig senare med orgeltramparen Anders Johan Berglund, se närmare härom under Sunneryd.

Det fanns sjukdom i familjen. Flera av barnen beskrevs som svagsinta. Om den äldsta sonen, Anders Magnus och dottern Anna Brita finns dock inga sådana noteringar. Om Anders Magnus, se längre fram samt också under Börstabil.

Dottern Anna Brita var piga på olika håll men gifte sig med Johannes Jonsson, innehavare av 1/16 mantal i Gumby, men i kyrkoboken antecknad som *supig lönnkrögare*. De fick flera barn. Hon dog där 1896.

Sonen Johannes kom efter faderns död till Gumby men fördes 1852 till Fattighuset och där uppgavs han vara vansinnig, senare åter svagsint. Han dog på Fattighuset 31 maj 1891 av influensa. Dottern Lovisa Fredrika uppgavs likaså vara svagsint och överförd till Fattighuset. Där dog hon den 28 juni 1852.

Sonen Karl August var efter faderns död dräng i bygden men beskrevs av prästen vid husförhöret som *klen, tillsagd att förkovra sig till nästa år*. Klenheten avsåg troligen förmågan att läsa katekesen och andra liknande texter. Han var därefter någon tid antecknat på *löslistan som lösdrivare*, sedan var han dräng i Gumby. Där gifte han sig 1855 med Hedda Sofia Persdotter, likaså från löslistan. Hon hade en son, Frans Gustaf, född 1847, som dog i rödsotepidemin 1857.

De bodde sedan "Till hus" i Gumby och fick flera barn tillsammans. Hustrun och något eller flera barn flyttade under 1890-talet till Amerika men Karl August bodde kvar i Gumby. Den 25 juni 1917 dog *varjehandaarbetaren Karl August Johansson i Gumby genom självmord. Hans hustru, Hedda Sofia Persdotter har sedan 1892 vistats i Amerika. Hon säges vara död*".

Det är en dyster bild man får av denna familj, en bild av sjukdom och fattigdom och mycket svåra förhållanden.

Johannes Jönsson	1801-08-29, gift dräng
Anna Sofia Danielsdotter	1797-06-03 i Säby
Maja Stina	1823-01-28

Johannes var son till grenadjären Jonas Gräsbom och hans hustru Maria

Persdotter från Gräsbergs ägor. Johannes och Anna gifte sig 1822. Johannes uppgavs då vara från Klämmestorp och hon var piga från Smedstorp. Han uppgavs i husförhörlängden som ”gifta drängen”, förmodligen hos Jonas Samuelsson. Jonas Gräsbom dog tidigt och Maria Persdotter hade därefter ingått nytt äktenskap med Johan Ärlig i Smedstorp, se nedan. Johannes och Anna flyttade till Sunnesjö 1823 och bodde således här i Stora Smedstorp mycket kort tid.

Lars Abrahamsson	1787-01-25, torpare,
Sara Larsdotter	1776-12-11,
Barn: Jakob Gustav	1804-10-01, hennes, född före äktenskapet med Lars
Johan Peter	1812-, död 1813

Lars och Sara gifte sig 1811 och vi kan anta att de kom då till sitt torp på Stora Smedstorps ägor. Lars uppgavs då vara från Tingstad och Sara från Munkeryd. Lars var son till bonden Abraham Nilsson och Sara Larsdotter i Stora Smedstorp. Sara var dotter till Lars Jonsson och Karin Eriksdotter i Öjan. Sara dog 20 juli 1849 av slag. Hon uppgavs de senare åren vara ofärdig. Lars dog 17 oktober 1853 av lungsot. Det kan här tilläggas att Sara blivit dömd 1804 för lönskaläge.

Vid vintertinget 1838 inlämnades till häradsrätten ett förpantningskontrakt, upprättat i Stora Smedstorp den 14 maj 1837. Vilken form tidigare torpkontrakt haft är osäkert. Nu blev det ett förpantningskontrakt och Lars och Sara betalade för sitt torp 144 riksdaler, 31 skillingar och fyra runstycken banko till jordägaren Johannes Jonsson. Kontraktet lydde på tio år. Den årliga skatten till jordägaren var 16 skillingar banko.

Vi kan anta att det torp som Lars uppodlade, senare blev Flinkatorpet. Av bouppteckningarna framgår att Sara hade en egen son från tiden före hennes äktenskap med Lars Abrahamsson, vid namn Gustaf Jakobsson och han bodde i Ödeshögs kyrkoby. Det framgår vidare av bouppteckningen att deras torp var ett förpantningstorp med ett värde av 266 riksdaler. Från omkring 1850 uppges i husförhörlängden att Lars Abrahamsson är ”inhyst”. Då hade han kanske sålt sin förpantning.

Deras hus bestod av en gammal stuga med förstuga och kök, en nyuppstätt kammare utan inredning samt en ladugård. Behållningen efter skulder blev ca 200 riksdaler. Sista tiden hade änkan Maja Stina Andersdotter, Forsanders änka, *bott i hus med Lars* och skött om honom. Hon erhöll för detta 3 riksdaler. Hon var den tidens hemsamarit.

Nils Abrahamsson	1782-01-27, torpare,
h Stina Jonsdotter	(1786-01-19 i Åby)
Barn: Johannes	1816-08-01,
Peter	1817-11-15,
Anna Maja	1820-10-11,
Johanna	1823-06-28,

Nils Abrahamsson var son till bonden Abraham Nilsson och hans hustru Sara Larsdotter i Stora Smedstorp. Föräldrarna hade någon tid en gård i byn

men flyttade sedan till Stavrebergs ägor. Stina var förmodligen från Halvarby i Stora Åby. Nils och Stina kom till Smedstorps ägor troligen 1816 och bodde där till 1821, då familjen flyttade till ett torp på Kulhults ägor. Det är troligt att det torp som Nils uppodlade senare övertogs av Johan Årlig, och blev Årliatorpet.

Vid hösttinget 1818 hade Nils Abrahamsson instämt bonden Jonas Samuelsson i Stora Smedstorp. Nils Abrahamsson krävde i stämningen att han enligt sitt förpantningskontrakt skulle på hemmanets ägor få hugga 200 kärvar björklöv. Vidare att han också skulle få bete för två *fårskreatur*, vilket han tidigare fått göra men som nu den nya ägaren, Jonas Samuelsson hade nekat honom.

Vid tinget hade Nils Abrahamsson anlitat biträde av löjtnanten de Besche. Denna uppvisade för rätten ett kontrakt, upprättat den 24 maj 1813 och däri hade Anders Styf och hans hustru bortförpantat en plan på Stora Smedstorps ägor till Nils Abrahamsson.

Av femte punkten i kontraktet framgick att panthavaren årligen skulle få hugga 200 kärvar björklöv på gårdens ägor efter anvisning samt begagna den ved som därvid uppkom. Jonas Samuelsson tycks inte ha protesterat, mera än mot bete för två fårskreatur, eftersom Nils Abrahamsson inte krävt något bete tidigare.

Därför avstod Nils Abrahamsson även nu från att kräva detta bete, men rätten gav honom rätt till 200 kärvar löv och till den ved som därvid uppkom. Nämnden värderade lövet till 3 riksdaler 16 skilling och för veden till en riksdaler 16 skilling. Häradsrätten ålade därför Jonas Samuelsson att genast utbetala detta till Nils Abrahamsson, samt dessutom två riksdaler och 24 skilling i rättegångskostnader.

Vi vet inte om Jonas Samuelsson gjorde detta, men senare under tinget antecknades en förlikning mellan Jonas Nilsson i Gumby och rusthållaren Jonas Skylt i Kråkeryd rörande 200 kärvar löv i Smedstorp. Hade möjligen Nils Abrahamsson sålt sin fordran vidare? Men detta ärende hade ännu inte lagts till handlingarna. Jonas Samuelsson var inte nöjd.

Vid sommaringet 1819 hade Jonas Samuelsson instämt Nils Abrahamsson för att denne *olovligen från sitt förpantningstorp bortfört både hö och halmfoder i två år samt 200 kärvar björklöv. Dessutom påstod han att Nils i fyra års tid överskridit förpantningskontraktet med fällningen av 140 kärvar björklöv. Veden hade Nils därefter begagnat för eget behov.*

Nils Abrahamsson hade återstämt Jonas Samuelsson med hänvisning till att förpantningskontraktet gav honom rätt till detta. Vittnen åberopades och målet uppsköts.

Vid hösttinget 1819 tog målet slut. Då konstaterade rätten att Nils Abrahamsson av *oländig mark upptagit ett torpställe, att han under de första åren icke hade behövliga hus för sig och familjen och sina kreatur, att han då av den orsaken fick löfte att bortföra foder från torpet.* Detta hade också den tidigare ägaren, Anders Styf, uppgivit i sitt vittnesförhör inför tinget. Jonas Samuelsson tycks dock ha felbedömt läget och ansåg vittnesförhör överflödiga eftersom han ansåg Nils Abrahamssons brott klarlagda. Rätten ogillade helt Jonas Samuelssons stämning och friade Nils Abrahamsson.

Johan Ärlig d ä (1761) i Öggestorp, f soldat
Brita Jonsdotter 1780-11-27 i Lommaryd

Johan Ärlig var soldat i Gyllinge under åren 1780-1810 (ca). Han var gift med Ingrid Andersdotter och de hade två barn. Efter hustruns död 1807 gifte sig Johan 1812 med Brita Jonsdotter från Östra Haddåsens ägor. De bodde där ett par år men flyttade 1814 till Stora Krokeks ägor.

Efter några år flyttade de tillbaka till Östra Haddåsen men kom 1822 till Stora Smedstorps ägor. Där dog Brita Jonsdotter av vattusot 3 december 1827. Ungefär ett år senare dog också Johan Ärlig. *Han frös ihjäl om natten den 23 dec 1828, inte långt från sin hydda, där han bodde ensam.*

Den hydda som omnämnes kan troligen vara det som sedan blev kallat "Ärliatorpet", på Stora Smedstorps ägor men nära intill gränsen mot Gyllinge och bara några hundra meter från soldattorpet i Gyllinge.

Även nästa innehavare av torpet hette Johan Ärlig och hade också varit soldat i Gyllinge.

Johan Ärlig d y 1784-02-21 i Gränna, torpare, död 1839
H1) Maja Persdotter 1768-02-25 i V Tollstad, död 1828
H2) Sara Lena Persdotter 1793-03-02 i Stora Åby,
Barn: Kristina Dorotea 1829-08-16, g m Karl Israelsson, död 1860
 Anna Charlotta 1830-09-05, g m Karl Israelsson
 Karolina 1832-10-20, död 1833.12.17
 Karolina Emilia 1836-12-05, till Gränna

Johan Ärlig den yngre var född 1784 i Gränna, son till soldaten Bengt Trygg och hans hustru Annika Andersdotter vid Östra Tuggarp. Maja Persdotters bakgrund har jag ingen uppgift om. Johan var soldat i Gyllinge men flyttade omkring 1828 med sin familj till ett förpantningstorp på Stora Smedstorps ägor. Möjligen arrenderade de först någon av gårdarna i byn innan de flyttade till "Ärliatorpet".

Efter hustruns död 1828 gifte sig Johan 1829 med Sara Lena Persdotter. Första äktenskapet var barnlöst.

Johan Ärlig dog 1839 av vattusot. Av bouppteckningen framgick att hans förpantningstorp hade ett värde av 111 riksdaler. Där upptogs också en ko, vidare husens värde till 34 riksdaler, en stuga med förstuga, en gammal ladugård och ett vedskjul. Tillgångarna uppgick till 236 riksdaler och skulderna till 42, en behållning av 196 riksdaler.

Sara Lena Persdotter bodde kvar och uppgavs som förpantningsägare i husförhörslängderna. Hon dog av förkylning 3 mars 1865. Hon hade då inte kvar sin förpantning, men hon bodde i en "egen stuga". I bouppteckningen uppges tillgångarna till 76 riksdaler, däribland en gammal stuga för 25 riksdaler, en gammal ladugård för 15, gångkläderna till 9 osv.

Både Kristina Dorotea och Anna Charlotta blev gifta med Karl Israelsson. Kristina Dorotea först och efter hennes död blev det Anna Charlottas tur att ta sig an Karl Israelsson.

Peter Andersson	1781-08-09 i Gränna, bonde på 1/8 mantal
Stina Andersdotter	1782-01-06 i Gränna,
Barn: Anders	1813-10-18, Sthlm 1833, åter 1841, Kopparp 1844.
Maja	1815-10-04 i Gränna, t Lakarp 1845
Jonas	1822-10-23 i Gränna, gift se nedan
Andreas	1842-02-27, död 1843 av bröstfeber.

Peter och Stina kom till byn 1828. Båda var födda i Gränna landsförsamling. Peters föräldrar var torparen Anders Petersson och Märta Johansdotter på *Nybygget i stadens skog*. Stinas bakgrund är jag osäker på. De uppgavs inneha och bruka 1/8 mantal i Stora Smedstorp. Till Stora Smedstorp kom de från Norra Kärr i Gränna socken.

Gården i Stora Smedstorp köpte de av Anders Jonsson, enligt kontrakt av den 3 november 1826 och priset var 1251 riksdaler. Sonen Andreas var inte deras egen son. Han var en oäkta son till Jonas Nilsson och Maja Persdotter och var fosterson hos Peter och Stina.

Stina Andersdotter dog 28 juni 1832. Peter levde på sitt lilla undantag och dog där 11 januari 1864.

Vid hösttinget 1828 hade kronolänsmannen Nelson gjort en räfst rörande vägunderhållet. Att underhålla vägarna var böndernas ansvar och det blev därför många bönder som nu stämdes inför tinget. Det utdömdes böter, dels för bristande vägunderhåll och i en del fall för *försenad väglagning*.

I vår bygd var det bönderna i Kopparp, Stora Smedstorp, Öjan, Munke-ryd och Gyllinge. Den väg som avsågs var säkerligen Holavedsvägen.

Jonas Persson	1822-10-23 i Gränna, bonde,
H1)Maja Stina Nilsson	1820-08-07,
H2) Anna Månsdotter	1820-03-14 i Gränna,
H3)Anna Gr Andersdotter	1822-09-09 i Adelöv,
Barn: Kristina Charlotta	1846-04-02, gift till Porsarp,
Augusta Amalia	1847-11-27, gift till Tällekullen,
Frans Viktor	1850-11-11, se nedan,
Mathilda Josefina	1852-07-14, död 1852-09-08
Hulda Axelina	1855-07-12, död 1857 i rödsoten
Mathilda J A	1858-09-03, död 1862-12-24
Karl Viktor	1859-03-14 (fosterson ?)
Herman	1865-09-24, död 1865-12-03,
Karl August	1870-09-03

Jonas var son till Peter Andersson och Stina Andersdotter i Stora Smedstorp. Han gifte sig med Maja Stina 1845. De övertog hans föräldragård, 1/8 mtl. Maja Stina dog 1851. Jonas gifte sig med Anna Månsdotter men hon dog efter bara ett års äktenskap, år 1852. Han ingick nytt äktenskap med Anna Greta Andersdotter.

Hon var dotter till Anders Jansson o Maja Stina Larsdotter i Svenstorp, Adelövs socken. Hon dog 1887. Jonas Persson dog 1910. Han hade då haft ett undantag under flera år.

Om sonen Frans Viktor är noterat att han blev bonde i Häggebacken, Skog, Krisseby och Västantorps i Stora Åby socken.

Under åren 1839-1842 bodde Anna Jonsdotter, född 1775 i Adelöv. Hon skrevs "Till hus" och flyttade 1842 till Kopparp.

Anders Karlsson Styv 1781-04-17 i Linderås, f livgr,
Katharina Hansdotter 1780-10-18 i Stora Åby

Anders var livgrenadjär i Porsarp fram till 1836 och hette då Anders Styf. Han var son till Karl Stark och Ingrid Johansdotter på Stertebo ägor i Linderås socken. Katharina var dotter till Katharina Göransdotter och Hans Johansson i Höghult i Stora Åby.

De kom 1836 till Stora Smedstorp. Katharina dog 1849. De uppgavs innehå 1/24 mtl. Katharinas moder, Katharina Göransdotter, innehade när hon bodde i byn 1/16 mtl. Katharina dog 1849 och Anders dog 1851.

Erik Persson Elfstrand 1812-10-05 i Svanshals,
Anna Kath.Nilsdotter 1811-11-14,
Sonen Johan August 1844-01-06,

Bakgrunden för Erik är i Svanshals och han var där förmodligen son till förre livgrenadjären Per Elfstrand i Forsby, se nedan. Anna var dotter till bonden Nils Jönsson och hans hustru Anna Stina Jansdotter i Stora Smedstorp. Erik och Anna kom till byn från Häggestad 1842. De innehade 1/12 mtl, som de den 18 april 1842 för 1175 riksdaler banko köpt av Johannes Jönsson och Johanna Jonsdotter.

De anhöll vid sommaringet 1844 om lagfart på denna gård. Senare på 1840-talet har de förmodligen sålt sin gård och står skrivna "Till hus". De flyttade 1852 till Häggestad i Heda. Där dog Anna Katharina 1857.

Vid vintertinget 1819 hade förre livgrenadjären Per Elfstrand i Forsby instämt brukaren Johannes Andersson i Gåsabol. Han yrkade att denne skulle betala återstående skuld, 52 riksdaler riksgäld, eller avtjäna skulden genom anvisat arbete. Detta blev också rättens beslut.

Under några år i slutet av 1840-talet arrenderades en gård i byn av Jonas Alfred och Anna Karin Åbom. Han hade tidigare varit soldat för Råby. De hade tre barn. De flyttade från byn till Häggesta. De återkom till byn på 1850-talet och bodde även då några år här. Därefter flyttade de till N Bråten.

Anders Andersson	1789-08-26 i ?, bonde på 1/12 mantal
Brita Stina Persdotter	1793-02-25 i Väderstad,
Barn: Adolf	1829-08-11 i Ekeby, ofärdig, utfl t Åby 1849
Karl	1834-11-16 (i Ekeby ?), död i Stockholm 1854

2) Daniel Larsson 1792-10-24 i Adelöv,
h Greta Persdotter 1795-12-02 i Linderås

Anders och Brita Stina kom 1848 från Ekeby. De hade av allt att döma köpt 1/12 mtl av Elfstrand. Anders dog den 3 augusti 1848. De hade två söner, Adolf och Karl. Anna Brita ingick 1850 nytt äktenskap med Daniel Larsson 1850 som då kom från Adelöv.

I husförhörslängden står att Brita Stina straffats för stöld 1846 och att Daniel Larssons syndaregister bestod av *svordom 1825, köpt tjuvgods 1826, 4:e resan fylleri 1842 och stöld 1846*. Brita Stina dog 1859 den 31 januari av plågor i underliv och bröst.

Daniel Larsson gifte sig 1860 med Anders Veters änka i Munkeryd, Greta Persdotter. Daniel Larsson dog den 4 april 1870 av ålderdom. Greta Persdotter stannade inte i byn. Hon flyttade 1870 till Västra Skrukeby, troligen till något av sina barn. Detta var en rörig och invecklad familjebildning.

Anders Magnus Johansson	1812-06-25 i Gränna, bonde på 1/16 mantal
Maja Lisa Nilsson	1813-05-15,
Barn: Hilda Maria	1839, död av svaghet 1840
Hedda Maria	1841, död av torsk samma år
Maria Sofia	1842, död 1844 av svullnad
Tilda Sofia	1845, död 18 januari 1850 av nervfeber.
Maria Sofia	1850-10-13 (kallades Matilda)

Anders och Maja gifte sig 1839. Anders var son till bonden Johannes Jonsson och hans hustru Maja Danielsdotter i Stora Smedstorp. Maja var dotter till bonden Nils Jönsson och hans hustru Anna Stina Jansdotter i Stora Smedstorp. Båda hade således vuxit upp i byn.

Majas förfäder hade i åtskilliga släktled bakåt bott i byn. De innehade 1/16 mtl, som förmodligen var hennes föräldrars. År 1843 köpte de också Elfstrands gård, se nedan. Familjen flyttade 1850 till Börstabil. Som framgår ovan var barnadödligheten fruktansvärt stor.

Vid höstetinget 1843 anhöll de om fastebrev å 1/16 mtl krono skatteaugment Stora Smedstorp. Detta hade de köpt för 590 riksdaler av Eric Persson Elfstrand och hans hustru Anna Kristina Persdotter.

1850 kom änkomannen Nikolaus Ekholm till Smedstorp. Han var född 1801 i Klockrike. Han hade med sig en son, Frans Oskar, född 1835 i Örberga. Ekholm förvärvade och brukade troligen 1/8 mantal. Sonen flyttade 1852 till Rogslösa och Nikolaus Ekholm bodde ensam kvar. Han sålde sedan gården till Jöns Persson. Ekholm dog 1858 av bröstfeber.

Änkan Stina Nilsson 1808-09-14 i Adelöv
 Barn: Karl Sven Johansson 1837-01-30, till Amerika, se under Hårstorp
 Frans Henrik 1844-05-02, död av cholera 1857

Stina var änka efter bonden Johannes Karlsson i Stavreberg som dog 1847. Hon kom med sina barn till Smedstorp omkring 1850. Hon hade fyra barn men två hade lämnat hemmet. Hon uppgavs vara utfattig. I husförhörlängdernas marginalanteckningar står att Johannes varnats för omänskligt uppförande mot hustrun.

Vidare uppgavs att hon dömts för stöld av en schal 1836. Hon flyttade åter till Stavreberg omkring år 1855. Hon dog där 1858. Av bouppteckningen framgår att hon hade en broder i Gåsabol, Anders Nilsson. Om denna familj finns mera att läsa under Stavreberg. Om sonen Karl Sven kan vi läsa under Hårstorp.

Karl Johan Samuelsson 1818-05-07, bonde på 1/8 mantal,
 H1)Andriette K Frinström 1808-12-04 i Frinnaryd, död 1857
 H2)Maria K Svensdotter 1827-04-30 i Adelöv, död 1862
 H3)Johanna C Svensdotter 1835-03-28 i Adelöv, Rudu
 Barn: Frans Oskar 1863-09-02,
 Emma Josefina 1866-06-15,
 Emilia Amanda 1869-09-25,
 Johan Emil 1873-09-25, se nedan
 Gustaf Anton 1877-08-21,

Karl Johan Samuelsson kom till byn från Ö Haddåsen 1848, Han var son till Samuel Persson och Anna Jonsdotter i Södra Bråten. Karl Johan förvärvade då 1/8 mantal i Stora Smedstorp. Säljare var Gustaf Petersson i Amundebý. Karl Johan gifte sig med Andriette Frinström 1851.

Hon dog i rödsoten 1857. Hans hundra hustru, Maria Svensdotter, dog i barnsönd 1862 och han gifte sig då med Johanna Svensdotter som 1862 kom från Rudu i Adelöv.

Det uppges att Karl Johan dömts för förfalskningsbrott 1848. Möjligen hade detta något samband med köpet av gården. Det blev nämligen vid tinget 1848 en tvist om huruvida Lars Abrahamssons förpantningssumma ingått i köpet. Från 1861 innehade familjen ¼ mantal. Tydligt hade Karl Johan då förvärvat någon av de övriga gårdarna.

Av 1876 års husförhörlängd framgår att Karl Johan arrenderar gården, möjligen hade han sålt den till Karl Andersson i Kopparp. 1877 flyttade familjen till Sväm. 1883 kom familjen tillbaka till Smedstorp och uppgavs då äga ¼ mantal. Karl Johan dog 1889.

Sonen Johan Emil övertog gården på 1890-talet. 1902 flyttade han till Haurida. Hans mor, Johanna Svensdotter, bodde kvar i Smedstorp till 1909, då hon utflyttade till Linderås.

I Östgöta-Bladet kunde man i januari 1905 läsa att *Carl Samuelssons sterbhusdelägares 1/4 mtl i Stora Smedstorp i Ödeshögs socken blivit sålt till Karl Gustafsson i Folkarp för 6500 kronor, med tillträdesrätt nästa 14 mars.*

Anders Nilsson 1790-10-11 i Adelöv, inhyses
Maja Stina Olofsdotter 1812-06-22 i "-", sjuklig

Anders och Maja kom till Smedstorp från Gyllinge 1847. Båda var från Adelöv. Anders var son till Nils Andersson och Katharina Jonsdotter i Boeryd. Maja Stina var dotter till Olof Håkansson o Anna Ingesdotter i Sutarp. Anders uppgavs i ha dömts för stöld 1843 i Väderstad. 1852 flyttade de tillbaka till Gyllinge.

De flyttade sedan till Gåsabol och 1863 kom de tillbaka till Smedstorp. Anders dog 1866. Därefter flyttade Maja Stina till Södra Bråten.

Under åren 1859-1862 bodde smeden Anders Johansson Dahlgren med hustrun Maja Stina Persdotter i byn. De hade två döttrar. De flyttade 1862 till Adelöv.

Jonas Björk 1791-01-21 i Säby, förpantningsägare
Maria Karlsdotter 1794-01-14 i Gränna,

Jonas var änkomman när han kom hit från Solberga 1855 och hans bakgrund är okänd. Han gifte sig 1856 med Maria Karlsdotter som sedan 1854 var änka efter livgrenadjären Johan Flink i Gyllinge. Hon hade ett torp på Stora Smedstorps ägor som i folkmun getts namnet Flinkatorpet. Maria var dotter till soldaten Karl Trygg och hans hustru Brita Andersdotter vid Västra Tuggarp.

Jonas och Maria brukade sedan Flinkatorpet. Jonas dog 1862 av bröstsjuka. De hade inga barn tillsammans. Hon hade heller inga barn från sitt första äktenskap. Jonas hade dock en son från sitt förra äktenskap. Av bouppteckningen efter Jonas Björk framgår att förpantningssumman uppgick till 400 riksdaler och att på torpet fanns en ko och två får. Tillgångarna uppgick till 1248 riksdaler, skulderna till 108 riksdaler.

Maria drev torpet vidare och avled där den 22 december 1882. Hon hade där från 1866 haft en piga, Lotta Johansdotter, född i Gränna 1844. Av bouppteckningen framgår att torpets förpantningssumma även då var 400 kronor. Husen på torpet bestod av en stuga, ladugård, avträdeshus och svinhus. Tillgångarna uppgick till 585 kronor och skulderna till 523 kronor, därav skuld till Lotta Johansdotter med 434 kronor. Detta innebar i praktiken att Lotta ägde större delen. Lotta bodde kvar på torpet och gifte sig där 1887 med Johannes Petersson.

Johannes Petersson 1829-05-27, arbetare, skräddare,
Lotta Johannesdotter 1844-04-08 i Gränna, (Flinka-Lotta)
Helga Olivia 1878-09-12, Adelöv 1898
Herman 1882-02-26, urmakare i Huskvarna,

Lotta inflyttade från Adelöv 1866 och var piga hos Maja Karlsdotter ovan. De var möjligen också släkt. Hon ingick äktenskap 1887 med Johannes Petersson som då kom från Gyllinge. Han uppgavs i kyrkoboken vara

arbetare, son till torparen Peter Arvidsson och Maja Joelsdotter på Gyllinges ägor. 1910 uppges han i kyrkoboken vara f.d. skräddare.

Han dog 1912. Lotta hade från tiden före äktenskapets ingående två barn, Helga Olivia 1878 och Herman 1882. Herman blev urmakare i Huskvarna. Enligt folkmun kallades Lotta för *Flinka-Lotta*. I kyrkoboken 1910 uppges också Johannes Petersson *kallas Flink*. Lotta dog 1926. De bodde på Flinkatorpet.

Om Helga Olivia finns en uppgift om att hon tjänade som piga på många olika håll i bygden men att hon senare under livet bodde i Drättinge, Skärstads socken. Hennes son Herman blev urmakare i Huskvarna. Det finns också en uppgift om att han reste till Amerika. I så fall måste han ha återkommit.

Johan Forsander	1793-09-10 i Sthlm, torpare,
Maja Stina Andersdotter	1791-08-07 i Stora Åby, död 1857
Son Karl Johan	1829-06-12

Johan Forsander var född i Stockholm 1793. Han gifte sig omkring 1825 med Maja Stina Andersdotter. Hon var från Bäck i Stora Åby, dotter till grenadjären Anders Almkvist och hans hustru Lena Jonsdotter.

Johan och Maja hade först ett torp på Sjöstorps ägor. År 1832 kom de till Sunnesjö och därifrån flyttade de 1836 till Ödeshögs Skrapegård. 1841 kom de tillbaka till Sunnesjö, 1842 flyttade de till Stora Åby socken.

År 1844 kom de till ett torp på Gåsabols ägor, hos Samuel Petersson. 1850 flyttade de till Stora Smedstorps ägor. Möjligen bodde de på Ärliatorpet. Johan dog där 1852 och Maja dog 1857 av vattensot. Detta var upprinnelsen till släkten Forsander. Se vidare under Kopparp och Staffanstorp.

Karl Johan Forsander	1829-06-12, torpare
Kristina S Persdotter	1825-05-04,
Barn: Johan Teodor	1853-05-24,
Karl August	1855-01-22,
Klara Matilda Jos.	1857-11-22,
Emilia Augusta	1860-01-22

Karl Johan var son till Johan Forsander och Maja Stina Andersdotter, se ovan. Kristina var dotter till Peter Arvidsson och hans hustru Maja Joelsdotter på Gyllinges ägor. Det var således inte lång väg för att fria. De gifte sig 1853. De kom till Smedstorp från Gyllinge omkring år 1852 och flyttade vidare till Staffanstorp omkring 1860.

Det uppges att Karl Johan varit anklagad för lönnkrögeri och att han varnats för detta vid sockenstämman 1857. Karl Johan Forsander dog på Staffanstorps ägor 1912. Hans hustru Kristina dog 1879 och Karl Johan gifte då om sig med hennes yngre syster, Karolina Persdotter. Hon dog 1918. Mera om denna familj finns att läsa under Staffanstorp.

Under åren 1858-1862 bodde gifta drängen Karl Andersson och hans hustru Karolina Hyltberg med tre barn i byn. De flyttade 1862 till Munke-ryd.

Under åren 1863-65 bodde fattighjonet Johan P Fredriksson med sin familj i Smedstorp. De bodde annars på Glasfalls ägor, i Laggaretorpet utmed vägen mellan Glasfall och Stora Smedstorp.

Olof Jönsson (Olaus) 1820-11-24, bonde på 1/24 mtl
Stina Greta Karlsdotter 1826-10-31 i Adelöv

Olof och Stina gifte sig 1849 och kom då till Smedstorp. Stina uppgavs vara från Gåsabol men utan släkt. Hennes styvfar var Sven Johan Persson i Gåsabol. Hon var ett s.k. oäkta barn. Hon föddes på Fattighuset i Adelöv den 31 oktober 1826, dotter till pigan Stina Petersdotter. Olof och Stina innehade och brukade 1/24. Olof dog 1889 och Stina dog på ålderdomshemmet i Ödeshög 1914. Tänk att barn kunde vara oäkta??

I grannbyn Gyllinge skedde 1855 ett dråp. Det var *häradsbosen* Johan Kumling som på Gyllinge sandgårde slog ihjäl sin hustru. Läs mera om detta i berättelsen om Gyllinge.

Karl August Israelsson	1829-11-19 i V Tollstad, arbetare
h 1) Kristina D Johansdotter	1829-08-10,
h 2) Anna Charl. Johansdotter	1830-09-15,
Barn: Karolina Mathilda	1855-06-01,
Klara Josefina	1856-11-02, död 1865
Hulda	1858-06-17, död i mässlingen 1862
Johan Albin Bergmark	1859-04-30,
Karl Oskar	1866-02-27, t Börstabol 1884
Gustaf Vilhelm	1872-09-28, utfl omkring 1888
Johanna Sofia	1863-08-15. t Öjan 1880,
- oä d Ester Matilda	1887-07-17

Karl kom till Smedstorp från Rök 1851. Hans bakgrund var i Västra Tollstad och jag har inga uppgifter därom. Kristina var dotter till Johan Ärlig d.y. och hans hustru Maja Persdotter men hon hade haft pigtjänst i Rök och kom därifrån vid denna tid.

De gifte sig 1855 och bodde troligen redan från början i Ärliatorpet, hennes föräldrahem. Kristina dog 1860 av slag. Karl hade därefter ett förhållande med sin avlidna hustrus syster, Anna Charlotta.

Med anledning härav har om Karl August skrivits i husförhörslängden att han *för ett uppenbart obotfärdigt leverne och har tillsagts att avhålla sig från nattvarden samt att han inte går varesig till kyrka eller husförhör.*

Om Anna Charlotta har i husförhörslängden skrivits att hon *var elak och inte fick gå till nattvarden.* Låt oss konstatera att detta var kyrkans syn på *samboförhållande och oäkta barn* på den tiden. Johan Albin uppges vara son till gesällen Bergmark.

Karl uppges vara gift dräng. Han arbetade förmodligen hos bönderna i trakten. Karl och Anna ingick äktenskap 1877. Han dog 1904 och Anna Charlotta dog 1910. Deras dotter Johanna kallades "Ärlia-Johanna" och hon bodde kvar på Ärliatorpet.

Anna Maria Andersdotter 1818-06-23 i Gränna, änka, 1/12 mantal
Barn: Johan August 1843-08-14, bonde i Gyllinge
Emilia Augusta 1847-12-22, g m Frid i Sunneby
Hedda Sofia 1850-10-21, (Maria Sofia ?)
Eva Lovisa 1845-07-26, sjuk och ofärdig, ur m

Anna Maria Andersdotter var från Ingefrearp i Gränna socken, dotter till Anders Jönsson och Kerstin Larsdotter. Hon hade varit gift två gånger, första gången med Anders Andersson i V Haddåsen. Denne dog 1852. Hon gifte sig 1854 med mjölnaren Karl Magnus Jonsson i Sväm. Efter hans död 1869 flyttade hon till Smedstorp och inköpte en gård om 1/12 mantal av Daniel Larssons sterbhus.

Hon hade en sjuk dotter med sig, Eva Lotta, som dog 4 december 1879 av vattusot, 34 år gammal. Därutöver hade hon en son, Johan August, och två döttrar. 1899 flyttade Anna Maria till en dotter i Sväm. Sonen, Johan August Andersson, blev senare bonde i Gyllinge, och farfar till Greta och Ella i Gyllinge.

Det hus de bodde i låg invid vägkorsningen i byn, där vägen från Öjan anslöt till vägen från Glasfäll och likaså vägen från Gåsabol. Troligen var det just här som den gamla hustomten i byn var belägen. Anna Maria var syster till bonden Johan Andersson i Lakarp.

Per Gustaf Andersson 1832-01-21 i Trehörna, arbetare
H Eva K Andersdotter 1826-03-24 i -"-
Barn: Otto 1859-01-06 i -"- , t Ödeshög 1880
Emilia Josefina 1863-09-13 i -"- , t Ödeshög 1880
Johanna Mathilda 1868-09-19
Axel Emil 1872-11-11

Denna familj bodde i Smedstorp i tre år. Per Gustaf står antecknad som arbetare. Familjen kom 1879 från Bankaby till Smedstorp. De flyttade till Gumby 1882.

Karl August Jonsson 1870-09-03, bonde,
Amanda Jos. Andersdotter 1869-06-26 i Gränna, infl. 1893,
Barn: Karl Albert 1894-09-12,
Ernst Hugo R 1895-12-19,
Agda Syrena T 1897-10-25, död 1898
Edvin Richard 1900-08-24,
Verner 1904-02-26, död efter födseln

Karl och Amanda gifte sig 1894. Karl var son till Jonas Persson och Anna Månsdotter i Stora Smedstorp. Amanda var dotter till Anders Magnus Johanson och Lotta Jonsdotter i Norra Kärr i Gränna landsförsamling. De

innehade från början 1/8 mtl, vilket kan antas ha varit hans föräldrars gård. Detta sjönk senare till 1/12 mantal. Familjen flyttade 1905 till Mark. Sin gård i Smedstorp ägde han ännu ett tio-tal år senare. Amanda var syster till Johan August Andersson, se nedan.

Sven Gabriel Johansson (1838) i Rinna, bonde,

Sven kom till Smedstorp omkring 1895. Han innehade 1/24 mantal och var troligen ogift. Ingen annan uppgift finns. Till honom kom år 1899 hans brorson Johan Andersson, född i Gränna 1875. Denne flyttade 1900 till Nyttorp i Munkeryd, som arrendator av soldattorpet. Han återkom till Smedstorp 1907 med familj, se nedan. Sven Gabriel dog 1920. Det har berättats om honom att han med spade grävde alla sina åkrar, en ålderdomlig träspade med plåtskoning.

Johan August Andersson 1875-09-08 i Gränna, bonde
h 1) Johanna Matilda Johannesdotter 1869-03-14 i Adelöv,
h 2) Hilma Sofia Johansson 1887-11-25,
Barn: Signe Matilda Ingeborg 1901-09-02,
Elsa Elisabet 1902-11-13, g m Verner Karlsson, se nedan
Märta Elisabet 1905-01-17, död 1905-01-19
Lydia Margareta 1907-03-18,
Nils Hugo 1910-09-20, pastor, tog namnet Stavlid
Johan Bernhard Sigfrid 1915-02-02, dog ung i lungshot
Eskil 1918-06-12, tog över gården, dog år 2000
Josef Holger L 1920-10-07, död s å

Johans föräldrar var Anders Magnus Johansson och Lotta Jonsdotter och de hade ett förpantningstorp i Norra Kärr i Gränna socken. Johannas föräldrar brukade torpet Haga under Adelövs Klockargård.

Johan och Johanna kom från Munkeryd till Smedstorp 1908, där Johan arrenderade, och senare övertog 1/24 mantal av sin farbroder, Sven Gabriel Johansson. Johanna dog 18 april 1911 på Vadstena lasarett av blindtarmsinflammation. Johan gifte sig 1912 med Hilma Johansson från Svinåsen. Under åtskilliga år bodde hos denna familj en dräng, Karl David Johansson. Han var bror till Johans första hustru.

Karl Emil Gustafsson 1859-10-19 i Stora Åby, bonde på 1/4 mantal,
H Klara Andersdotter 1854-09-05,
Barn: Hilma Josefina 1890-05-11 i Gränna, död 1911 i sockersjuka
Johan Verner 1894-07-18 i Adelöv, g m Elsa, bonde i Smedstorp
Sigrid Emilia 1896-06-12, gift med Ekström i V Haddåsen
Karl Sigurd 1898-09-09 i Adelöv, g m Anna i Stavreberg

År 1905 kom Karl Emil Gustafsson med hustru och barn till Smedstorp och arrenderade då ¼ mantal. Karl var son till Gustav Kaxe och Anna Maria Larsdotter i Tingstad, Stora Åby. Klara var dotter till Andreas Petersson o Anna K Norrin i Staffanstorp.

Han var dräng på åtskilliga platser i Ödeshögs socken. Han kom till Staf-

fanstorp 1886 och där gifte han sig detta år med Klara. De hade sedan gårdar på olika håll. 1890 står de som innehavare av 1/10 mantal i Harsbol. Från 1905 står de som ägare och brukare av ¼ mantal i Smedstorp. Karl dog 1918. Klara Emilia dog 1940. Gården övertogs av sonen Verner.

Johanna Karlsdotter	1863-08-15, (Ärliä-Johanna)
Barn: Ester Matilda S Karlsson	1887-07-17
Ernst Josef Leander Karlsson	1895-05-24 i Åby,
Anna Viktoria	1904-03-12

Johanna var dotter till Karl Israelsson och hans andra hustru Anna Charlotta Johansdotter och var uppväxt i *Ärliatorpet*. Hon var ute och tjänade piga på många olika håll och fick tre oäkta barn, men bodde senare på *Ärliatorpet*. Hennes föräldrar dog 1904 resp. 1910. Från 1909 och fram till 1916 bodde hon på *Ärliatorpet* tillsammans med sin yngsta dotter, Anna Viktoria.

Hon blev i bygden kallad "Ärliä-Johanna". 1916 flyttade hon med sin yngsta dotter till Stora Åby, där hon uppgavs vara sköterska på Fattighuset. Hon var den sista som bodde i huset på *Ärliatorpet*, som därefter revs. Skorstensmuren syns ännu på platsen. Det låg nära granne med *Flinkatorpet*.

Den norra gården, 5/24 mantal, förvärvades någon gång kring sekelskiftet 1900 av Johan Andersson Berg i Glasfall, som också brukade den. På gården bodde då ännu Jonas Persson. Han dog 1910. Under ett antal år var sedan gården utarrenderad.

Karl Fingal M Karlsson	1903-11-09 i Gränna, arrendator
Astrid Gustafsson	1905-08-10, d t Johan Gustafsson i Gåsabol
Alice Ragnhild T	1925-04-22,
Per Olof	1926-09-18,
Maja Eva Ingegerd	1928-06-30,
Karl Rune	1930-04-05,

Fingal och Astrid gifte sig 1925. Fingal var son till skomakaren Johan August Karlsson och hans hustru Hulda Maria Petersdotter i Mörstorp. Astrid var dotter till Johan Gustafsson och hans hustru Selma Samuelsson i Gåsabol. Fingal och Astrid kom till Smedstorp 1929 och arrenderade då 5/24 mantal. Det var den gård som Karl Berg hade. De flyttade till Staffanstorp 1932.

Karl J Johansson Berg	1882-05-01, bonde på 5/24,
Hilda M V Johansson	1904-05-24 i Adelöv, hushållerska,
Svea Gunborg L Johansson	1930-04-10 i Adelöv, hennes dotter
Sven Axel Erik Johansson	1925-03-24 i Gränna, hennes son

Karl Berg kom till Stora Smedstorp omkring 1930. Hans gård var den norra gården, utmed vägen mot Glasfall. Gården hade ägts av hans föräldrar,

Johan Andersson och Aqvilina Vilhelmina Kylén i Glasfall under åtskilliga år, från omkring år 1900.

Karl Berg förblev ungkarl. Han gifte sig inte. Han hade hushållerskor. Under första tiden hade han tre stycken efter varandra. 1932 kom Hilda Johansson dit. Hon hade två barn, Gunborg och Sven. Efter Karl Bergs död övertogs gården av Sven. Omkring år 2000 köptes gården av Gösta Grip i Gyllinge.

Verner Karlsson 1894-07-18 i Adelöv, bonde på 1/4 mantal,
Elsa Elisabet Andersson 1902-11-13,
dottern Inger Elisabet 1935-05-10,

Verner var son till Karl Gustafsson och Klara Andersdotter och Elsa var dotter till Johan Andersson och Johanna Johannesdotter. Båda var således från byn. De övertog hans föräldragård som de sedan brukade. Gården övertogs efter dem av dottern Inger och hennes man. Omkring år 2000 köptes gården av Lennart Åberg i Gyllinge.

Eskil Andersson 1918-06-12
Ingrid

Eskil var son till Johan och Hilma Andersson i byn. Han övertog föräldragården. Han gifte sig med Ingrid. De hade inga barn. Eskil förvärvade genom arv också grannbyn Svinåsen. Han var därigenom ägare av stora skogsarealer. Han flyttade år 2000 till Solgården i Ödeshög och dog där samma år. Gården såldes.

1900-talets senare hälft har för byns del varit likartad med övriga byar. Lantbruket har upphört. Några betesdjur förekommer. Byn är fortfarande bebodd. År 2008 bor det människor i alla tre gårdarna i Stora Smedstorp.

Detta är min berättelse om byn. Den har mest handlat om äldre tider. Om senare tid och nutid överlämnar jag till människorna i byn att själva berätta.

Jag har på liknande sätt skrivit om övriga byar i Stava-bygden samt en särskild berättelse om bygden.

Jönköping hösten 2008

Arne Ivarsson